

*Fitimi i rinisë
së përjetshme*

Revista Drita Islame në versionin online...

www.dritaislame.al

TEOLOGJI

BOTA JONË

REFLEKSIONE

TRASHËGIMI KULTURORE

FAMILJA

PERSONALITETE

www.dritaislame.al

“Drita islame”
Botim i Komunitetit Mysliman
të Shqipërisë

DREJTOR
Dorian Demetja

REDAKTORË
Andrin Rasha
Mehmet Disha

DIZAJNI DHE FAQOSJA
Ejup Lila

KONTAKT:
Tel/fax 04 223 04 092
E-mail: info@dritaislame.al

Viti XXX i botimit
Nr. 12 (467)
Dhjetor, 2021

ISSN 2226-7115

Artikujt
që vijnë në redaksi
dhe botohen,

nuk paraqesin domosdoshmërisht
edhe pikëpamjet e revistës.

Materialet e sjella në redaksi,
pavarësisht nëse botohen apo jo,
nuk i kthehen autorit.

PËRMBAJTJA

4 Fitimi i rinisë së përjetshme / Dorian Demetja

6 I dërguari i Zotit, Muhamedi (a.s.) / Alija Izetbegović

10 Lajme / Aktivitete

14 Ruaje veten, shpëto jetë / Qani Sulku

16 Protagonistët më pak të njohur në Kuran: Jexhuxhët dhe Mexhuxhët / Nezim Halilović

18 “Intimiteti” islam dhe festat / Rejan Islami

20 Cilësitë e profetit Ibrahim (a.s.) / Tauland Bica

22 Ebu Hurejra, nga jeta e një transmetuesi të dashur / Hamza Kasim

24 Ndikimi pozitiv i modelit të sahabëve në formimin e karakterit të një myslimani / Aisa Kokiçi

26 Hafiz Ali Podgorica (1855-1929) - Personalitet

28 Xhamia e Iliaz bej Mirahorit / Aleksander Meksi

32 Mos e vlerësoni fëmijën sipas notave të dëftesës / Redaksia

34 Një dimension i ri i zemrës njerëzore / Selim Aydın

38 Fjalë zemre për mësuesin tim / Nënës - Hapësirë feminare

*Fitimi i rinisë
së përjetshme*

Rinia është moshë ku njeriu ndihet më i shëndetshëm dhe më i guximshëm. Në këtë moshë, ai është i gatshëm për të përballuar gjithçka, duke mos e menduar asnjëherë plakjen dhe vdekjen. Por, ashtu si vëra që ia lë vendin vjeshtës e dimrit, si dita, mbrëmjes e natës, sigurisht edhe rinia do ia lërë vendin pleqërisë e vdekjes. Ky është ligji i Zotit dhe askush nuk mund ta ndryshojë atë. Por, ç'duhet të bëjmë për të ftuar rininë e përvetshme?!

Është e vërtetë se të rinjtë ndjekin më shumë ndjenjat sesa mendjen. Çdo i ri e vërteton me përvojën e tij se kënaqësitë dhe dëshirat rinore, jashtë rrethit të së lejuarës, në fund shkaktojnë dhimbje, vuajtje dhe stresa të shumta. Nëse i riu lihet i lirë të zgjedhë, a është e nevojshme të thuhet se çfarë do të zgjedhë e çfarë do të lërë? Gjer në çastin kur t'i shkohet në ndihmë me anë të edukimit, i riu është satelit i dëshirave dhe i kënaqësive boshe të mjedisit ku është rritur, një "i marrë" që rrotullohet shumë larg logjikës. Ndërkohë që ne, jemi të detyruar t'i përgatisim ata si besimtarë, miq të virtutit dhe kundërshtarë të imoralitetit.

Rinia, e cila në Islam ka një status të lartë, është lëvdur nga vetë Profeti ynë a.s. Ai i ka kushtuar një rëndësi dhe dashuri të veçantë asaj në shumë hadithe. Në njërin prej tyre shprehet: "Ju këshilloj (kushtojini rëndësi) rininë.. Të rinjtë m'u bindën, të moshuarit më kundërshtuan", thotë i Dërguari i Allahut. Të gjithë ne jemi predikues të Islamit, e në veçanti rinia besimtare. Ajo duhet të mbartë mesazhin e Islamit kudo në popull, duke e praktikuar në radhë të parë ata vetë, me vepra dhe me një komunikim të mirë me njerëzit.

Sot, prej të rinjve kërkohet që të braktisin ashpërsinë e vrazhdësinë në predikim dhe të ndjekin urtësinë dhe këshillën e bukur. Prej tyre kërkohet gjithashtu që të përkrahin butësisë, sepse aty ku

mbretëron butësia, ka paqe e harmoni, ndërkaq, sa herë që vendin e saj e ka zënë ashpërsia, kanë lindur problemet. Për këtë qëllim Allahu i Madhëruar i drejtohet Profetit të Tij në suren Al'Imran: "Në sajë të mëshirës së Allahut, u solle butësisht me ta (o Muhamed). Sikur të ishe i ashpër dhe i vrazhdë, ata do të largoheshin prej teje.

Prandaj falua atyre gabimin, kërkoi falje Allahut për ata dhe këshillohu me ata për çështje të ndryshme. Kur të vendosësh për diçka, mbështetu tek Allahu. Vërtet, Allahu i do ata që mbështeten tek Ai."

Muslimanët në shekujt e parë e përhapën Islamit me veprat dhe moralin e tyre. Puna, sjellja dhe morali janë ato të cilat e përhapën dritën e Islamit në botë. Ndër të parët, mbi të cilët bie ky obligim, është rinia, shpresa e çdo kombi, shtylla dhe e ardhmja e tij. Sot, njerëzit kanë nevojë për një platformë të re, e cila do t'u forcojë besimin, por nuk do t'ua rrëmbejë shkencën; do t'u dhurojë ahiretin, por nuk do t'ua ç'rrënjosë dynjanë; do t'u paraqesë thelbin e adhurimit, por nuk do t'i privojë nga të mirat e kësaj jete. Ata kanë nevojë për një platformë të balancuar, të cilën e posedon feja jonë, prandaj duhet të kemi konsideratë ndaj saj dhe ta njohim vlerën e vetes sonë, kurse i pari që është i thirrur ta bëjë këtë, është i riu.

Çdo komb që i ka dhënë vlerë brezit të ri është lartësuar, ndërsa ata që kanë neglizhuar edukimin e tij, e kanë vuajtur shumë rëndë pasojën e këtij nënvlehtësimi. Nëse shoqëria e sotme lëngon nga fenomenet negative, kjo është pasojë e nënvlehtësimit të edukimit të rinisë. Prandaj lartësimi

ose rënia poshtë e një kombi varet nga shpirti dhe vetëdija me të cilat ushqehet gjenerata e re, nga arsimi dhe edukata që do të marrë. Për një bashkësi, të rinjtë i përngajnë gjakut që i jep jetë trupit. Për këtë qëllim, ata duhet të nxiten që ta përgatisin veten seriozisht, ta zgjerojnë horizontin e

tyre me dije të dobishme, shpirtin me adhurim, trupin me ushtrime fizike, moralin me virtute të larta; pra të bëhen pjesë e shoqërisë, në mënyrë që t'i shërbejnë dhe të jenë pjesë vitale e saj.

Prandaj, nëse i riu kërkon të arrijë gëzimin dhe kënaqësinë e jetës, le t'i japë kuptim jetës së vet përmes besimit, ta zbukurojë atë me kryerjen e detyrave fetare dhe ta mbrojë duke iu larguar gjynaheve. Nëse ai do e ndërtojë jetën e tij duke u bazuar në ndershmëri, dëlirësi, drejtësi e bindje, duke vepruar sipas udhëzimeve të Islamit dhe duke i shprehur mirënjohjen Zotit, atëherë ajo do të bëhet shkak për të ftuar rininë e përvetshme në parajsën e amshuar.

I DËRGUARI I ZOTIT, Muhammedi a.s.

Si sot, para 1410 vitesh ka lindur Profeti i Islamit, Pejgamberi ynë, Muhamedi a.s.

Jemi mbledhur këtu që, si qindra myslimanë në tërë botën, ta kujtojmë atë. Këtë e bëjmë nga dashuria, jo nga adhurimi për të, sepse ne myslimanët vetëm Zotin adhurojmë.

Është rasti që të kujtojmë disa ngjarje nga jeta e tij e frytshme, e me këtë, para së gjithash, siç thotë Kur'ani, kemi shembullin më të mirë dhe shëmbëlltyrën për jetën tonë personale. Pejgamberi ynë u lind në një familje fisnike, por të varfër, në familjen Hashimi, e cila i përkiste fisit Kurejsh. Të paktë janë ata myslimanë që s'kanë dëgjuar tregime të prekshme për vdekjen e hershme të nënë Amine, gruan e fisme e të mirë, për jetën e Muhamedit a.s. të ri si jetim, për dashurinë e gjyshit, Abdul-Mutalibit e më pas të xhaxhait Ebu Talibit, nën mbrojtjen e të cilit ai u rrit. Disa hollësi dhe tregime nga këto vepra për jetën e Muhamedit a.s., kur i dëgjonim si fëmijë, na ndillin lotët në sy dhe për shumë prej nesh, këto tregime kanë mbetur si kujtimet më mbresëlënëse të fëmijërisë sonë.

Mbi këtë bazë nga fëmijëria jonë u shtuan më vonë histori të tjera dhe këto kanë bërë që secili prej nesh me fantazinë e vet të formojë fizionominë e Profetit të Zotit sikur e sheh dhe e mendon. E shohim në pozicione të ndryshme: si gazmor dhe fatlum burrin e h. Hadixhes, eremit të kredhur në mendime në malin Hira, tregtarin e dëgjuar (e njohur) që udhëheq karvanët deri në Sirinë e largët, luftëtarin e guximshëm në luftën e Uhudit, diplomatin specialist (e shkathët) në marrëveshjen e

Hudejbijes, njeriun e zakonshëm që vajton mbi varrin e mikut të vdekur dhe mbi të gjitha këto, besimtarin e fortë dhe vizionarin që dërgon mesazhe në të katër anët e botës së atëhershme, sepse beson në mënyrë të patundur për rëndësinë e misionit të vet në botë.

Të gjitha këto cilësi, aftësi e forca të cilat zakonisht përjashtojnë njëra-tjetrën, janë sintetizuar te një personalitet, personaliteti i Profetit të Zotit, Muhamedit a.s.

Në qoftë se Islami është harmonia e forcave kundërshtare, të atyre nga trupi dhe të atyre nga shpirti, atëherë Muhamedi a.s. është personifikimi i kësaj shkence që solli ai dhe ia shpalli botës. Kur Kur'ani deklaroi se Muhamedi a.s. është vetëm njeri dhe vë në dukje këtë anë njerëzore të karakterit të tij, ai nuk e ul Profetin, por lartëson njeriun. Sepse, sipas Kur'anit, ai nuk është as hyjni, as engjëll, por në të vërtetë është njeriu në formën më të përsosur nga krijesat e Zotit. Muhamedi a.s. ka qenë njeriu më i madh që ka ekzistuar ndonjëherë.

Muhamedi a.s. ka qenë i bukur, por jo bukurosh. Ka qenë i mirë, por jo tatëlosh (baballëk, naiv). Ka qenë trim, por jo i ashpër. Ka qenë i zgjuar, por jo filozof. Ka qenë misionar, por jo ëndërrimtar. Ka qenë këmbëngulës, por jo kokëfortë. Ka qenë i mençur, por jo dinak. Të tëra këto sintetizoheshin në personin e tij në masën e duhur, dhe, në këtë njerëzillëk suprem, ndodhej sekreti i forcës së Muhamedit a.s. me të cilën bëri për vete mjedisin (rrethinat, vendin).

Një shkrimtar perëndimor duke polemizuar me gjithfarë

shpifësish të librave kundër Muhamedit a.s. – dhe libra të tillë kishte shumë – shkruan: “Diçka nga kreshniku i vërtetë kishte ky njeri, madje këta arabë të egër duke luftuar e duke bërë presion ndaj tij për 23 vjet dhe vazhdimisht duke e ngacmuar, nuk do ta respektonin kështu... Asnjë lloj mbreti dhe pushteti nuk është respektuar kështu si ky njeri që ishte veshur me një mantel të cilin e arnonte vetë dhe kjo për 23 vjet rresht përballë një prove të ashpër e brutale”.

Asgjë nga ajo që i ka ndodhur Muhamedit a.s. gjatë shpalljes së jashtëzakonshme nuk ishte e mbinatyrshme as mbinjerëzore, dhe s’duhet të ishte e tillë. Sepse ai erdhi për njerëzit, të tillë siç janë këtu në tokë. Ai, ashtu si ne, e përjetonte frikën, dhimbjen, dashurinë.

Drama në Uhud, kur ushtria myslimane thuajse u shkatërrua dhe Profeti i Zotit u plagos, na tregon se Zoti nuk i ndryshon ligjet e Tij dhe këto zakone vlejnë njëlloj për myslimanët, që ata të luftojnë e të punojnë me mençuri në qoftë se duan të fitojnë.

Allahu asgjë nuk ka përgatitur posaçërisht për ta, që të fitonin pa punë e pa luftë. Kjo nuk është vetëm porosia dhe konkluzioni i Uhudit, kjo është porosia e tërë Islamit dhe e jetës së Profetit të Zotit. Jeta e Muhamedit a.s. ka qenë më se njerëzore dhe njerëzore në kuptimin më të mirë të kësaj fjale.

Kur u rrit dhe mund të punonte, ai menjëherë filloi të kërkonte një punë të dobishme. Para s’kishte dhe gjyshi nuk mund ta ndihmonte. Prandaj vendosi që të merrte devetë dhe delet e xhaxhait për t’i kullotur dhe u vu në dispozicion të disa fqinjëve që t’u ruante kopetë. Kjo provokoi thashethemet, shpifjet. Disa kushërinj më të pasur iu kundërvunë kësaj pune se kjo ua cenonte famën, sepse ruajtja e kopeve të huaja ishte punë e robërve dhe e vajzave të varfra. Por Muhamedi a.s. nuk u dorëzua. Filloi ta bëjë këtë punë me dëshirë, sepse ajo i kujtonte fëmijërinë dhe e afronte me natyrën, ku me dëshirë mund të mendonte e meditonte. Këtë detaj nga jeta e Muhamedit a.s. e përmendim, sepse kjo gjë me intuitë na flet qartë për një pamje të karakterit të tij. Pra, ai ka qenë plotësisht i çliruar nga mendjemadhësia dhe mburrja. E donte të vërtetën dhe thelbin e gjërave. I tillë mbeti deri në vdekje. Kur u plak dhe u bë ngadhënjyesi i pakundërshtueshëm i popullit të vet dhe udhëheqës i tërë Arabisë, mbeti i tillë si ai bariu i varfër që kulloste kopenë në fushat e Mekës. Edhe atëherë shtëpia e

tij ishte më e thjeshta dhe ushqimi i tij më i shpeshtë ishte buka e elbit dhe një grusht hurma. Ai me duart e veta arnonte mantelin (xhyben) dhe veshjet e tjera dhe njëkohësisht kryente dhe punët e shtetit. Kur i mëson tërë këto gjëra, a ke se si të mos e duash këtë njeri?

Muhamedi a.s. e ka pasur si rregull që çdo vit në muajin e Ramazanit të tërhiqej (mënjanohet) në vetmi dhe qetësi dhe këtë muaj ta kalonte duke u lutur e medituar për çështje kardinale të cilat në tërë kohërat i preokuponin shpirtat e njerëzve të vërtetë: Ç’jam unë? Ç’është ky mjedis i pafund që njerëzit e quajnë rruzullim (gjithësi)? Ç’është jeta? Përse vdesim? Ç’duhet të besojmë? Ç’duhet të bëj? As muret e trasha e trasha të kodrës Hira, as shkretëtira e errët ranore nuk i përgjigjeshin. As qielli i madh me yjet e vet të shndritshëm, nuk i përgjigjej. Asnjë lloj përgjigje nuk mori. Vetëm pushteti shpirtëror i këtij njeriu dhe frymëzimi hyjnor mund t’i përgjigjeshin këtyre pyetjeve. Kështu e përshkruan gjendjen e shpirtit të Muhamedit para shpalljes, një shkruer, një respektues i madh i Profetit tonë.

Siç e dimë përgjigjet për këto pyetje i mori Muhamedi a.s. një mbrëmje në muajin e Ramazanit, kur drama e tij e brendshme ishte në kulmet e saj. “Ikre, bismi Rabbike.” Zoti e mëshiroftë, shpirtin e tij e ndriçoi drita dhe ai për një moment mësoi të gjitha ato që shpirti i tij kishte kërkuar kaq gjatë.

Shpallja që nga kjo botë zgjati për 23 vjet të jetës së tij, por ajo më e rëndësishmja, ajo kryesorja u zgjidh vetëm për një moment në malin Hira, e kjo është se njeriu nuk është vetëm, që Zoti ekziston e sundon tërë botën. Çdo gjë erdhi pas kësaj kohe ishte vetëm zhvillimi i kësaj baze të vërtete që ishte më e rëndësishme, sepse i përkiste marrëdhënies ndërmjet Zotit dhe njeriut, por edhe një e vërtetë që përcaktonte edhe lidhjen (marrëdhënien) e re të njeriut me njeriun. Muhamedi asokohe ishte 40 vjeç.

Dihet që Muhamedi, pas kësaj shpalljeje të parë, në dilemë dhe i shqetësuar pa kufi, shkoi te shoqja e vet besnike, i besoi të fshehtë (sekretin) e ajo e inkurajoi, e forcoi dhe u bë ajo e para që e pranoi – u bë myslimania e parë. Përveç këtyre që pjesa femërore e tërësisë sonë nga kjo ngjarje mund të nxirrte konkluzione shumë të rëndësishme për vete, këtu ekziston dhe një detaj që ndriçon një anë të profetit të Zotit si njeri.

Pra, shumë vite më vonë, kur e mira

Hatixhe, kishte ndërruar jetë, gruaja e re dhe e bukur e Muhamedit, Aishja, paksa xheloze për kujtimet e bukura që përmendte (ushqente) Muhamedi ndaj gruas së parë, iu kthye me fjalët: "E pse, a s'jam unë më e mirë se Hatixheja; ajo ishte vejushë, e vjetër, dhe e ka pas humbur hijeshinë e vet. Më do më tepër mua apo atë?" "Jo, për Zotin e vërtetë, - u përgjigj Muhamedi a.s. - Ajo më besoi kur s'më besoi njeri. Në tërë botën unë asokohe kisha vetëm një mik, e ky ishte ajo". Pasardhësit e falënderojnë këtë grua të madhe e me plot të drejtë e kanë cilësuar me emrin "Umul musliminë" - nëna e tërë myslimanëve. Kur Muhamedi a.s. u bë i ndërgjegjshëm për misionin që iu revelua, nuk pati asnjë pengesë e as forcë që ta ndalonte. Feja e re, me tërë ngarkesën e saj, donte të thoshte përmbysje e përgjithshme, jo vetëm në besim, në kulte e rregulla, por edhe në marrëdhëniet familjare e shoqërore. Për këtë shkak u egërsua rezistenca e aristokracisë fisnore, e cila sundonte pa arsye shpirtat dhe trupat e nënshtetasve të vet dhe që këtu filloi lufta për jetë a vdekje ndërmjet kultit të rremë të idhujve dhe besimit në një Zot të vetëm e të Gjithëpushtetshëm. Thuhet se në një rast, xhaxhai i mirë Ebu Talibi, duke pasur frikë për jetën e Muhamedit, e thirri dhe i propozoi: Të heshte për gjithçka, të besojë te vetvetja, të mos i zemërojë të fuqishmit e Mekës, sepse me këtë vë në rrezik veten dhe fisin e tij, i cili sipas rregullave të atëhershme ishte i detyruar ta mbronte (Muhamedin). Muhamedi u përgjigj: "Sikur të më vendosnit Diellin në anën e djathtë dhe Hënë në anën e majta, unë nuk do të hiqja dorë nga misioni im."

Këto fjalë vendimtare e hutuan Ebu Talibin. Ai nuk pushoi së mbrojturi Muhamedin a.s., por nuk mundi ta kuptonte. Nuk mundi ta kuptonte se nuk besoi. Sikur të besonte, do të kuptonte se ekzistojnë çështje, vlera e të cilave nuk lejon të krahasohen dhe që rëndojnë më tepër se të gjitha llogaritë, interesat, shkaqet, madje edhe të jetës e të vdekjes. Ekziston Zoti e ne jemi krijesat e Tij, kjo është një e vërtetë elementare, e vërtetë e prekshme, një e vërtetë më e parë dhe më e fundit se të tjerat, ndaj së cilës arsyet e konsideratat e tjera janë të pafuqishme. Në këtë takim të Ebu Talibit dhe Muhamedit a.s. ka një simbolikë të thellë. Ebu Talibi ka qenë një njeri i mirë dhe i komunikueshëm. Edhe Muhamedi i tillë ishte, por para së gjithash ishte besimtar. Për këtë arsye, Ebu Talibi i përshtatet rregullit

të sendeve, ndërsa Muhamedi a.s. mbeti i papërkulur dhe dalëngadalë e ndryshon këtë rregull të kaluar.

Ithtarët e kësaj feje, Muhamedi a.s. dhe bashkësia e vogël unike e besimtarëve që e ndiqte atë, i përballojnë, për këtë arsye të gjitha provat me të cilat u përballën. E para përulje (denigrim) dhe tallje u bë në Mekë, më pas bojkoti dhe uria në Shaab, dëbimi në Medinë dhe më pas luftërat e përgjakshme në Bedër e Uhud. Çdo lëvizje e kësaj bashkësie të vogël, kishte të bënte me mendimin e drejtë në kohën dhe vendin e duhur, donte të thoshte një faqe historie. Një shkrimtar në Europë do të shkruante: "Për popullin arab kjo ishte një lindje dhe kalim nga errësira në dritë. Arabia me këtë u rigjallërua, u ringjall. Një popull i varfër i cili që nga fillesa e tij bridhte i çoroditur nëpër shkretëtirat e veta, ishte taksur nga qielli që të dërgohej një kreshnik trim-profet, me një fjalë tek i cili ata mund të besojnë dhe shikoni: Ajo që ishte e panjohur, e njohu e gjithë bota, ajo që ishte e vogël, u rrit derisa u bë madhësi botërore. Vetëm për një shekull më pas Arabinë e gjejmë në Spanjë dhe nga ana tjetër në Indi. Duke shkëlqyer nga drita e trimërisë dhe nga shkëlqimi gjenial, Arabia ndriçon për një kohë të gjatë në një pjesë të madhe të botës. Feja është frymëzuese e madhe. Historia e një populli bëhet frytdhënëse, lartëson shpirtin kur këtë e beson populli (fenë). Këta arabë, ky burrë, Muhamedi dhe ky shekull - a nuk janë këta si një shkëndijë, vetë një shkëndijë që ra mbi një botë nga një shkëmb i zi..."

Shkrimtari është shprehur qartë: "Pranimi i Islamit donte të thoshte rilindje për popullin arab, lindja nga errësira në dritë, hyrje në histori. Por kjo është vetëm gjysma e ligjit. Gjysma tjetër e këtij ligji, lënia e Islamit, do të thotë kthim në errësirë, zbritje nga skena historike. Historia argumenton se ky ligj nuk ishte i mirë vetëm për arabët, i tillë u bë edhe për turqit, persët, berberët dhe për popujt e tjerë të mjedisit islam. Ky ligj është i rëndësishëm edhe sot. Kështu në fund të kësaj ekspozije mund të themi se, duke festuar sot Mevludin, ne në të vërtetë nuk festojmë vetëm lindjen e një njeriu, por edhe ditëlindjen e një populli, ditëlindjen e shumë popujve, natyrisht, ditëlindjen e një civilizimi të madh.

Këtu qëndron madhështia dhe domethënia e kësaj dite të lavdishme.

Përktheu nga boshnjakishtja: Ismail Dizdari

1

AKTIVITET PROMOVUES NË BIBLIOTEKËN "MOIKOM ZEQO", TIRANË

Drejtoria e Kulturës pranë Komunitetit Mysliman të Shqipërisë në bashkëpunim me Drejtorinë e Kulturës dhe Trashëgimisë Kulturore në Bashkinë e Tiranës, zhvilluan sot një aktivitet promovues në bibliotekën "Moikom Zeqo", Tiranë.

Aktiviteti kishte si synim prezantimin e dy botimeve të institucionit, konkretisht Kolanën "Zani i Naltë" dhe librin "100 personalitete shqiptare të kulturës islame", ku z. Klaus Bushi, Specialist në Drejtorinë e Kulturës në Bashkinë e Tiranës, bëri përshkrimin e projektit në tërësi në bashkëpunim me institucionin tonë.

z. Dorian Demetja, Drejtor i Kulturës në KMSH, foli gjerësisht për rëndësinë dhe vlerat e këtyre botimeve, ndërsa z. Andrin Rasha, Specialist pranë së njëjtës drejtori, u ndal te përmbajtja e tyre dhe përpjekjet në drejtim të mbledhjes së informacioneve.

Me qëllim pasurimin e tyre, këto dy botime të KMSH-së, u dorëzuan në 8 bibliotekat e kryeqytetit.

Për të ofruar një shërbim lehtësisht të aksesueshëm për të gjithë, këto dhe botime tjera të KMSH-së, do të shpërndahen në vazhdimësi nëpër bibliotekat e rretheve të vendit.

2

TAKIM ME KRYETARIN E RI TË KOMITETIT SHTETËROR TË KULTEVE

Kryetari i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, H. Bujar Spahiu, priti sot në një takim, Kryetarin e ri të Komitetit Shtetëror të Kulteve, z. Klodjan Bulku, i shoqëruar nga një prej anëtarëve të këtij institucioni, z. Servet Gura.

Ky takim vjen në kuadër të emërimit të z. Bulku në krye të institucionit të kulteve së fundmi.

Gjatë bashkëbisedimit, Kryetari Spahiu, e uroi z. Bulku për marrjen e kësaj detyre si dhe i shprehu gatishmërinë e tij, për të patur një bashkëpunim institucional të suksesshëm.

Më tej, z. Spahiu, i njohu të lartëpërmendurit me aktualitetin e institucionit si dhe me rolin që luan ai në ruajtjen e stabilitetit dhe harmonisë ndërfaqetare në shoqërinë tonë.

Ndërsa, z. Bulku, shprehu vlerësimet e tij me ecurinë e institucionit të KMSH-së ndër vite, si dhe u tregua optimist se gjatë ushtrimit të detyrës në pozicionin e sapomarrë, do të ketë një bashkëpunim të vazhdueshëm në të mirë të shoqërisë dhe besimtarëve në veçanti.

3

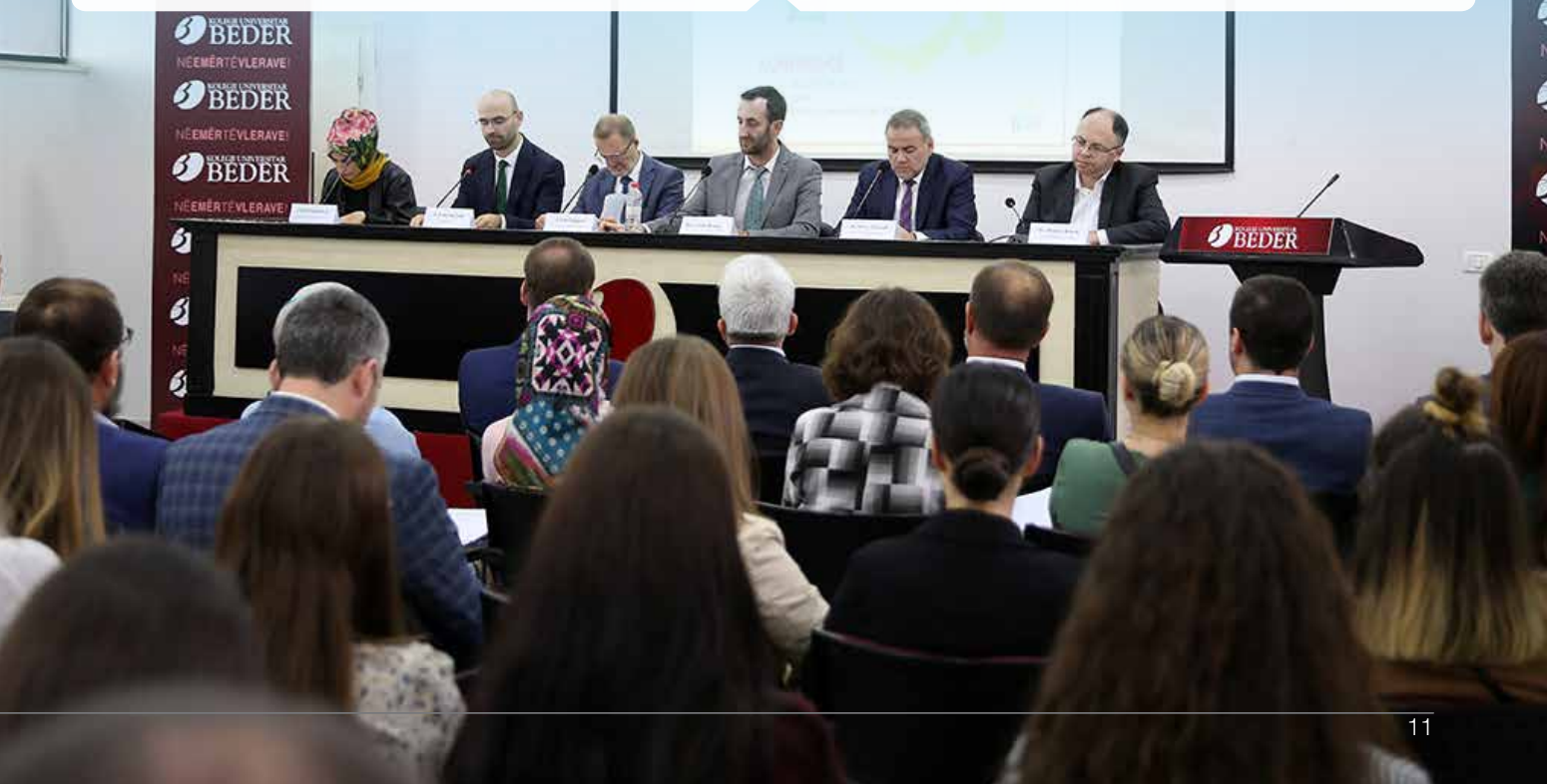
KOMUNITETI MYSLIMAN I SHQIPËRISË ZHVILLOI KONFERENCËN RAJONALE RRETH PROFETIT MUHAMED A.S.

Komuniteti Mysliman i Shqipërisë zhvilloi në ambientet e Kolegjit Universitar “Bedër” konferencën rajonale, me temë: “Profeti Muhamed (a.s), njeriu i dimensioneve të veçanta”.

Kjo konferencë e cila u çel me leximin e Kuranit Famëlartë nga Hafizi Enes Hyka, mbledhi sëbashku teologë, akademikë, studiues, përfaqësues dhe lider të komuniteteve fetare Islame të Kosovës, Maqedonisë së Veriut dhe Zvicrës.

Në seancën e përshëndetjeve, ishin të pranishëm H. Bujar Spahiu, Kryetar i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, Prof. Dr. Ferdinand Gjana, Rektor i Kolegjit Universitar “Bedër”, Kreu i Bashkësisë Fetare Islame të Maqedonisë së Veriut, H. Shaqir Fetahu, Sekretari i Përgjithshëm i Bashkësisë Islame të Kosovës, h. Ahmet Sadriu, Kryetari i Komunitetit Mysliman të Zvicrës, H. Mehas Alia, dhe Kryegjyshi Botëror i Bektashinjve, H. Edmond Brahimaj.

Në fjalën e tij, Kryetari i KMSH-së, z. Spahiu, pasi falënderoi të pranishmit për pjesëmarrjen në këtë konferencë përkujtuese ndaj Profetit Muhamed (a.s), u ndal në përgjegjësinë që bie mbi të gjithë dijetarët, studiuesit dhe teologët në mbrojtjen e shoqërisë nga dizinformimi e shtrembërimi i kësaj feje të drejtë e të vërtetë, si dhe në promovimin e jetës dhe veprës së Profetit tonë të dashur (a.s).

4

PROMOVIMI I LIBRIT “JETA E SAHABËVE”

Komuniteti Mysliman i Shqipërisë zhvilloi promovimin e librit “Jeta e Sahabëve”, të autorit M. Jusuf Kandeheleui.

Aktiviteti promovues u zhvillua më datë 16. 11. 2021 në ambientet e Hotel Tirana, ku ishin të pranishëm, imamë, myftij, studentë, besimtarë të shumtë, si dhe paneli i referuesve, i përbërë nga: Kryetari i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, H. Bujar Spahiu, Drejtori i Kulturës në KMSH, z. Dorian Demetja, Myftiu i Korçës, z. Ledian Cikalleshi, Pedagogu i Shkencave Islame në KU “Bedër”, z. Ali Zaimi si dhe Teologjia, znj. Aisa Kokiçi.

Në fjalën e tij të rastit, Kryetari i KMSH-së, z. Spahiu, pasi theksoi rëndësinë e literaturës islame në gjuhën shqipe si një nga prioritetet e tij në ushtrimin e detyrës së kreut të KMSH-s. Ai u ndal në jetën dhe veprën e heronjve të parë, Sahabëve të nderuar, të cilët e besuan dhe i'u bashkuan thirrjes së

Më tej, fjalën e mori z. Zaimi, i cili ndau me të pranishmit virtytet, karakterin dhe moralin e Sahabëve, duke e ilustruar fjalën e tij me histori të ndryshme nga jeta e tyre.

Ndërsa Myftiu i Korçës, z. Cikalleshi, trajtoi vlerën e këtij libri duke bërë një rezumë të shkurtër të kapitujve të tij.

Në fund, znj. Kokiçi, trajtoi për të pranishmit: “Ndikimin pozitiv të modelit të sahabëve në formimin e karakterit të një besimtari mysliman”.

Pas përfundimit të aktivitetit promovues, dhjetëra të pranishëm e bënë të tyrin këtë libër.

5

ANGAZHIMI I TË RINJVE PËR NDËRTIMIN E NJË KOMUNITETI TË QËNDRUESHËM

Komuniteti Mysliman i Shqipërisë në bashkëpunim me Ambasadën Amerikane në Tiranë, zhvilluan konferencën hapëse të fazës së tretë të projektit: “Angazhimi i të rinjve për ndërtimin e një komuniteti të qëndrueshëm”.

Ky projekt, mbështetet financiarisht nga Ambasada e SHBA-ve në Tiranë dhe konsiston në zhvillimin e një sërë aktiviteteve sociale e kulturore, trajnime, takime të drejtpërdrejta, seminare apo workshope me të rinj në mbarë territorin e vendit tonë.

Në konferencën hapëse të kësaj faze të projektit, të zhvilluar sot në ambientet e “Hotel Tirana”, ishin të pranishëm Kryetari i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, H. Bujar Spahiu, Ambasadorja e Shteteve të Bashkuara në Tiranë, znj. Yuri Kim, Kryetari i Prezencës së OSBE-së në Shqipëri, z. Vincenzo Del Monaco, zv. Ministri dhe Arsimit në Shqipëri, znj. Albana Tole, zv. Drejtori i Përgjithshëm i Policisë së Shtetit, z. Albert Dervishaj, Drejtoresha e Qendrës Kundër Ekstremizmit të Dhunshëm në Shqipëri, znj. Lejdi Dervishi, Kryetari i Komitetit Shtetëror të Kulteve, z. Klodjan Bulku, si dhe myftij, imamë, administratorë xhamish, studentë teologjie, etj.

Pasi falënderoi të pranishmit për pjesëmarrjen dhe Ambasadën e SHBA-ve për zhvillimin e projektit të 3-të radhazi në promovimin e tolerancës fetare dhe mirëkuptimit, Kryetari i KMSH-së, H. Bujar Spahiu, theksoi punën e vazhdueshme të të gjithë aktorëve dhe qëndrimin e koherent që ka mbajtur Komuniteti Mysliman i Shqipërisë ndër vite për këto fenomene.

RUAJE VETEN SHPËTO JETË

Kohët e fundit, lajmet e këqija dhe tronditëse, çdo ditë e më tepër, po qarkullojnë në mesin tonë. S'ka ditë që të mos dëgjojmë për raste vdekjesh individuale apo edhe kolektive për shkaqe të ndryshme si: aksidente, vrasje, larje hesapësh, hakmarrje, zënka banale, motive të dobëta, sherre momentesh, gjaknxehtësi, xheloz, tradhti, pije alkoolike, papunësi, varfëri ekstreme, mbidozë droge, etj, etj. Po çenohet vlera e jetës, e drejta e së cilës i takon vetëm Allahut, pasi është Ai që jep jetë dhe vdekje. Njeriu nuk ka të drejtë as të kërcënojë dikë me jetë, as t'i marr jetën dikujt e as t'i jap fund jetës së vet, pasi ky veprim hyn tek mëkatet e rënda, për të cilat dënimi është i madh. Asnjë nga arsyet e lartpërmendura apo dhe të tjera, nuk justifikojnë asgjësimin e njeriut. Ai është krijesa më e përsosur e Allahut të Lartësuar. Ai është mëkëmbësi i Zotit në tokë. Sa jetë njerëzore janë shuar, pa asnjë faj! Sa bij e bija nënash kanë ujitur tokën me gjakun e tyre, vetëm e vetëm se dora gjakatare e përbindshave të maskuar si njerëz, ua preu në mes shiritin e jetës dhe bashkë me të edhe ëndrrat dhe dëshirën për të vijuar jetën e tyre. Sa e sa filza të njomë, të parritur e pa lëshuar krahë mirë, mashtrohen e vriten nga monstra, duke shkaktuar plagë që rënkojnë dhe lëshojnë rrënjë gjithë jetën në zemrat e prindërve të atyre engjëjve të vegjël, që erdhën në këtë jetë për t'i dhënë gjallëri kësaj dynjaje dhe për t'u bërë gjenerata aktive e së ardhmes së një shoqërie, kombi apo edhe në rang botëror.

Vdekjet për shkaqe jonatyrale, janë shumë herë më të mëdhaja në numër sesa vdekjet që vijnë nga mosha e thyer, nga sëmundjet apo të tjera shkaqe subjektive. Këto statistika janë frikësuese, është një bombë alarmi që tingëllon fuqishëm për veshë që dëgjojnë, për sy që shikojnë, për zemra që pulsojnë, për njerëz që e çmojnë jetën dhe që luftojnë për ta mbajtur fort atë. Mesa po shihet, në vend të zemrës, shumë njerëz kanë gurë; në vend të ndjenjës dhe dhembshurisë u është instaluar urrejtja dhe keqbërja me çdo çmim. Është me shumë rëndësi të konceptohet siç duhet nocioni mbi jetën. Është më se e domosdoshme të flitet për vlerën e saj, për mundësitë që ajo mbarat për këdo.

Gjithsekush prej nesh ka përgjegjësi të mbrojtë veten dhe të tjerët që e rrethojnë. Mënyrat për ta kryer këtë detyrë janë të shumta dhe të ndryshme. Nëse jemi duke ngarë makinën, qofshim vetë brenda saj, apo bashkë me familjarë, të afërm apo të njohur, duhet të tregojmë kujdes maksimal, sepse një pakujdesi e vogël dhe një neglizhencë, mund të na kushtojë jetën neve,

dhe pse jo, bëhemi shkak për vdekjen e njerëzve që i duam shumë dhe na bëhet zemra copa-copa kur ndodh një tragjedi, fajtorë të së cilës ndihemi ne. Nëse dikush tenton të ndez gjakrat, t'i hedh benzinë zjarrit, atëherë mundohu ti të bëhesh ujë që fik zjarminë që zien brenda të tjerëve; bëhu ti ai që pajton të armiqësuarit; bëhu ti ai që bashkon ata që janë ndarë, apo ata që kanë shkëputur marrëdhëniet dhe lidhjet me njëri-tjetrin. Sa e sa familje të tëra janë shuar e shkrumbuar pikërisht për këto shkaqe, sepse nuk e kontrolluan vetpërbajtjen dhe shpërthyen duke nxjerrë anën më të errët të mundshme.

Jeta e humb shijen e saj, kur përditë përballësh me ngjarje e makabritete të përmasave nga më të ndryshmet. Pyet veten se çfarë është duke ndodhur, dhe ndihesh ngushtë kur nuk je në gjendje t'i japësh zgjidhje. Të vijnë në mendje pyetje të tipit: Ku po shkon kjo botë? Ç'është kjo shfarosje njerëzore, aq më tepër nga vetë lloji i vet? Jetojmë në një kohë, kur njeriu nuk e do njeriun, e vret ditën dhe e qan natën; e shan sa është gjallë dhe i thur lavde pas vdekjes pa mbarim, kur vetë ai mund të ketë qenë në një formë apo në një tjetër, vrasësi i tij direkt apo indirekt. Të cënuarit e jetës së tjetrit, vrasja e tij apo të ngjashme, nuk do të thotë se bëhen vetëm me armë të ftohta apo mjete rrethanore, por edhe një fjalë të vret, edhe një veprim të vret, edhe një lëvizje jo e matur, apo një heshtje vrastare. Prandaj, duhet të marrim masa urgjente dhe të frenojmë veten nga të lënduarit e të tjerëve, të peshojmë çdo fjalë e veprim tonin, të mundohemi sa më shumë t'u ofrojmë kënaqësi e lumturi të tjerëve, por edhe vetes sonë.

Le të meditojmë mbi thënien: "Kush ka vrarë dikë, është njësoj sikur ka vrarë gjithë botën, dhe kush ka shpëtuar një jetë, është njësoj sikur ka shpëtuar gjithë njerëzimin". Çdo njeri me logjikë të shëndoshë, nuk do të donte të ishte vrasës, e të përjetonte dënim të dhembshëm e të përjetshëm në jetën e përtejme, por le të bëhemi nga ata që shpëtojnë veten dhe të tjerët dhe kështu bëhen heronj të heshtur, por të shpërblyer për nijetin e mirë, sakrificat e tyre për të tjerët dhe meritojnë të quhen Insan (njeri), ashtu siç i solli Allahu në këtë botë, të pastër e të dashur, pa pikë urrejtje, zillie, hakmarrjeje, e të tjera ndjesi negative. Lusim Allahun Fuqiptotë ta përmirësojë situatën; t'i kthejë njerëzit nga e mbara dhe ta përmirësojë gjendjen në rang global. Le të mos harrojmë se Allahu nuk e ndryshon gjendjen, nëse njerëzit nuk tregojnë vullnet dhe gatishmëri dhe përpjekje për të hedhur këto hapa të rëndësishëm drejt përmirësimit. Amin

PROTAGONISTËT MË PAK TË NJOHUR NË KURAN JEXHUXHI DHE MEXHUXH

Jexhuxhi dhe Mexhuxhi direkt përmenden në dy vende në Kuran. Së pari, në kaptinën El-Kehf:

“Ata thanë: ‘O Dhulkarnejn, vërtet Jexhuxhi dhe Mexhuxhi janë duke bërë shkatërrime në tokë!..’ (El - Kehf, 94),

dhe herën e dytë në kaptinën El-Enbija, ku i Lartësuari thotë:

“Derisa të hapen (penda) e Jexhuxhëve dhe Mexhuxhëve dhe ata të zbresin nga çdo bregore me shpejtësi.

Dhe derisa të jetë afruar premtimi i saktë (dita e Kiametit)...” (El - Enbija, 96-97)

Ajetet në kaptinën El-Kehf flasin për Jexhuxhin dhe Mexhuxhin në të kaluar, duke na treguar për çrregullimin që atëherë kanë bërë në Tokë, për ngritjen e pendës para tyre. Mirëpo, ajetet në kaptinën El-Enbija flasin për ata në ardhmëri dhe daljen e tyre të madhe para ditës së Kiametit.

ATDHEU I TYRE

Sa do të jetë fuqia dhe frika e invadimit të Jexhuxhit dhe me Mexhuxhit na paraqet Kurani:

“Derisa të hapen (penda) e Jexhuxhëve dhe Mexhuxhëve dhe ata të zbresin nga çdo bregore me shpejtësi.”

Fjala kuranore “el-hadeb” paraqet çdo ngritje në Tokë qoftë bregore, kodër, mal etj. Ndërsa fjala e dytë “jensilun” paraqet ecje të shpejtë. Vetëm nga këto dy fjalë mund t’ia paraqesim vetit pamjen e tmerrshme të invadimit të

tyre që me sulmin e tyre shkatërrues do ta mbulojnë tërë tokën sikurse karkalecët. Dhe dalja e tyre është prej shenjave të mëdha të Kiametit.

Dijetarët kanë mendime të ndryshme në lidhje me atdheun e tyre. Disa mendojnë që është Mongolia, ngase fjala Mongol rrjedh nga fjala Menkok ose Menxhok që është e afërt me fjalën Mexhuxh.

SHTATË INVADIME

Një grup i dijetarëve konsiderojnë se ata do të dalin vetëm njëherë para ditës së Kiametit.

Mirëpo, grupi tjetër thotë se këta janë paraqitur shumë herë dhe paraqitja e fundit do të jetë më shkatërruesja. Ky grup i dijetarëve në krye me Ebul-Kelam Azadin përmend shtatë invadime të Jexhuxhit dhe Mexhuxhit.

I pari: Ka ndodhur para më shumë se pesë mijë vitesh, kur e kanë shkatërruar tërë civilizimin e lashtë kinez;

I dyti: Ka ndodhur në periudhën mes vitit 1500 p.e.s., kur janë vendosur në kufijtë e Kinës dhe janë marrë me bujqësi;

I treti: Ka ndodhur rreth vitit 1000 p.e.s., kur këto fise kanë sulmuar rreth liqenit Kaspik dhe burimit të Volgës. Këto sulme të mongolëve direkt kanë shkaktuar rënien e civilizimit babilonas, siç përshkruan Herodoti;

I katërti: Ka ndodhur rreth vitit 500 p.e.s., kur fiset e tyre kanë sulmuar perëndimin e Azisë dhe Dhulkarnejni e ndërtoi pendën, duke penguar depërtimin e Jexhuxhit dhe Mexhuxhit;

I pesti: Ka ndodhur rreth vitit 300 p.e.s., kur këto fise e sulmuan Kinën. Në këtë periudhë imperatori kinez, Shin Huang Ti, ngriti murin madhështor kinez për t'u mbrojtur nga sulmet. Ndërtimi i murit ka zgjatur 10 vjet;

I gjashti: Ka ndodhur në vitin 4 p.e.s., nën udhëheqjen e Atillës, me ç'rast shkatërruan perandorinë Romake;

I shtati: Ka ndodhur në shek. 12 (7 hixhri), kur nën udhëheqjen e Xhingiskanit sulmuan dhe shkatërruan hilafetin islam dhe Bagdadin.

Por, të gjitha këto janë supozime e kurrsesi qëndrime kategorike në nivel të jekinit (bindjes).

Allahu e di më së miri.

HADITHET PËR JEXHUXHIN DHE MEXHUXHIN

Pasi Isai, a.s., e mbyti Dexhalin, Allahu do t'i shpallë: "Merri besimtarët e Mi dhe largohu në Tur." Pastaj, Jexhuxhi dhe Mexhuxhi do të sulmojnë nga të gjitha anët dhe do të vijnë deri te liqeni Tiberijje (liqeni Kaspik) dhe do ta pinë tërë liqenin. Çdo gjë do ta shkatërrojë para vetit. Atëherë, Allahu do të dërgojë krimba në qafët e Jexhuxhit dhe Mexhuxhit derisa t'i mbysin të gjithë. Isai, a.s., me pasuesit e tij do të zbret nga Turi, por nuk do të gjejë asnjë vend në tokë nga kufomat kutërbuese të Jexhuxhit dhe Mexhuxhit. Isai, a.s., do t'i drejtohet Allahut me lutje dhe Allahu, xh.sh., do të

dërgojë shpezë sikur qafat e deveve të Horosanit dhe do t'i largojnë të gjitha kufomat. Pastaj, Allahu do të lëshojë shi i cili do ta pastrojë Tokën dhe do të bëhet si pasqyrë. Pastaj do t'i thotë Tokës: "Bëhu me fruta dhe zbukurohu me bereqet!" Në atë kohë, Allahu do të japë bereqet të madh, një deve do të japë qumësht për një fis të tërë, një lopë do të japë qumësht për një familje të tërë, ndërsa një dele do të japë qumësht për një familje më të vogël. Do të jetë një qetësi dhe rehati e papërshtuar. Derisa të jetojnë kështu në lumturi, Allahu do të dërgojë një erë me aromë të këndshme e cila do t'ua marrë shpirtat të gjithë besimtarëve. Në Tokë do të mbesin vetëm njerëzit më të këqinj që do të bëjnë haptazi prostitucion dhe këta do t'i përjetojnë tmerret e ditës së Kiametit. (Muslimi)

A janë fjalët Jexhuxh dhe Mexhuxh arabe apo të huaja?

Disa mendojnë se janë fjalë arabe dhe d.m.th. ujë i ithët dhe i njelmët.

Mirëpo, gramatikët tjerë thonë se janë fjalë me prejardhje të huaj e ky është qëndrim më i drejtë, sepse këto dy fise janë më të vjetër se arabët dhe kanë ekzistuar para vendosjes së rregullave të gramatikës arabe. Sikurse edhe emrat Iblis, Adem, Hava, Musa, Harun, Tevrat, Inxhil etj.

Por, Allahu e di më së miri.

**Përktheu dhe përshtati:
Prim.dr.med.sc. Ali F. Iljazi**

“INTIMITETI” ISLAM DHE FESTAT/NGJARJE

Krejt koha rrjedh në harmoni, duke mos u ndalur tek datat. Një ikje ciklike që rilind kurdoherë, pa pasur masë, hapësirë dhe kufizim. Kështu është edhe jeta e një myslimani të vetëdijshëm për veten dhe për Zotin! Në këtë rrjedhje të qetë, harmonike, dhe të bardhë, janë ngjarjet ato që bëjnë shpeshherë ndryshimin, “thyejnë” atë harmoni, por sigurisht për të vënë sërish ekuilibër. Këto “ndodhi” ndodhin në veçanti në jetën e gjithsecilit, siç mund të jenë problemet e ndryshme, etj, por jeta “publike” e myslimanëve, nëse do ta quajmë kështu, është në vetvete një ikje brenda një ritmi logaritmik të përsosur, që shkon tek harmonia, aty ku puqet arti me shkencën, letërsia me filozofinë, jeta me vdekjen. Dhe kjo sigurisht, qëndron tek “shpirti” i Islamit, i ndërtuar në atë mënyrë hyjnore që vetëm i madhi Zot mund ta bënte.

I gjithë sekreti qëndron tek vetë feja dhe mënyra që ajo ofron për njerëzit. Jo më kot, njerëzit e shkretëtirës janë ndër më të lumturit në botë, kur në pikëpamjen tonë ata duhet të jenë më të dëshpëruarit, dhe jo më kot, në vendet me mirëqenien më të lartë, numri i të vetëvlarëve është tejet i madh. Thjesht dhe vetëm,

pasi lidhja harmonike, gëzim-pikëllim, pasuri-varfëri, dështim-sukses, nuk është realizuar kurrë në atë nivel, sa bota të tejkalohet si formë materiale e përkohshme. Në këtë kontekst, janë edhe festat që sigurisht në Islam kanë një pikëpamje tjetër, siç ndodh bie fjala me Vitin e Ri. Vetë fakti, që festat në Islam janë të ndryshueshme në data, tregon lëvizjen e jetës, rrethi depërton nëpër kohë të ndryshme, ndërsa njerëzit bëhen dëshmitarë të “stinëve”, duke cekur tek secila kjo frymë hyjnore. Pikërisht këtu qëndron dallimi midis tokësore dhe hyjnore, midis të përjetshmes dhe të përkohshmes, midis ngjarjeve dhe jo ngjarjeve.

Ndaj, më shumë se ngjarje, në Islam, çdo festë është “shpirt”, përkujtim sublim, flim për përtej veten, por për veten. Në këtë kontekst, në Islam, festat, siç i dimë, nuk janë ngjarje, janë përtej, pasi realitetet dhe ngjarjet krijohen nga njerëzit. Përtej tyre, ekziston Zoti, prandaj dhe Islami, si formë e përtejme, qëndron këtu si një “shërbëtor” për të krijuar jo vetëm një lidhje të fortë midis robit dhe Zotit, por edhe për të ndërtuar një ekuilibër aq të domosdoshëm në të gjithë këtë hulli të madhe realitetesh të krijuara një pas një dhe formë pas

forme. Edhe në këtë pikë Islami ka mbetur i paprekur, si e vetmja bazë filozofike e shpjegimit dhe e përfytyrimit të Zotit Një! Edhe festat në të, janë kah këtij orientimi.

Viti i Ri nuk mund të ketë një bazë të tillë, ndaj ai është ngjarje, e krijuar në kohë dhe e mbetur në kontekstin e spektaklit. Edhe festa të tjera jo islame, mbeten në kontekstin e ngjarjeve, prandaj zakonisht janë të nevojshme disa veçori të "jashtme" për t'i materializuar dhe për t'i bërë të qëndrueshme, siç mund të jetë bredhi. Në Islam, kjo jo vetëm që nuk është e pranueshme, por nuk është as e nevojshme. Atje, festa është para së të gjithash "realitet" për shpirtin, detyrimisht edhe për Zotin, çka qëndron mbi nivelin e ngjarjeve të zakonshme tokësore. Le të supozojmë një botë pa ngjarje, kështu pa ndodhi të "prekshme". Bash atëherë, Islami do të bënte ta kuptosh jetën dhe qëllimin e ekzistencës, duke krijuar kështu një lloj gjenerimi.

Në këtë botë përtej "ngjarjeve", ekziston shpirti, që vetëm Islami ka mundur ta shpjegojë qartë prejardhjen, qëndrimin dhe ikjen. Ndërkohë, kjo botë shpirtërore, shërben për të vënë në lëvizje botën materiale. Pra bota shpirtërore qëndron në krye. Duke qenë se Islami qëndron në atë stad, pranimi siç mund të jetë rasti i festës së Vitit të Ri, do të cekte krejt filozofinë e tij mbi dhe për shpirtin.

Shpeshherë është i kotë debati i zbulimeve publike për festa të caktuara, ose pse në disa raste dhe në disa s' bëhen. Islami nuk mund ta ketë këtë qëllim dhe nuk ka arsye ta kërkojë, përveçse në formën e përkujtimit të qëllimit fundamental dhe jo të festës. Për sa kohë do t'i qëndrojë kësaj pikëpamje, aq më pak janë të nevojshme zbulimet madhështore nëpër sheshe, e aq më shumë do të zhvleftësohet, duke u shndërruar në një formë të zakonshme marrëdhënieje tregtare.

CILËSITË E

Profetit Ibrahim (a.s)

Ibrahimi a.s. është një profet shumë i rëndësishëm. Jeta e tij ka plot mesazhe që mund të nxjerrim. Për këtë arsye, le të shikojmë pak se çfarë cilësish posedonte ai, me synimin që të mundohemi t'i përvetësojmë sado pak.

Cilësia e parë – Ai ishte i vetmi profet që u quajt Halilullah, Mik i Zotit. Të jesh mik i Zotit, do të thotë ta duash Atë aq shumë, sa që edhe Ai të të konsiderojë ty si të dashur. Secili prej nesh që dëshiron të zbulojë vendin e tij pranë Zotit, le të shikojë se çfarë vendi i ka caktuar Zotit në zemrën e tij. Ibrahimi a.s i kishte caktuar Zotit në zemrën e tij, vendin më të lartë të mundshëm dhe të njejtin vend zuri edhe pranë Tij. Këtë pozitë na e mëson Zoti në Kuran, i cili thotë: "Allahu e zgjodhi Ibrahim si të dashurin e Tij më të ngushtë" (Nisa 125)

Cilësia e dytë – Ai është një nga 5 profetët më të vendosur, të quajtur ndryshe si "Ulul Azm".

Quhen pesë profetët më të vendosur, pasi janë profetët që janë përballur më shumë me sfida dhe vështirësi. Zoti i ka përmendur këta, në një ajet të vetëm dhe thotë: "Përkujto kur Ne morëm prej profetëve besën e tyre. Edhe prej teje (o Muhamed), prej Nuhut, Ibrahimit, Musait, Isait, të birit të Merjemes, pra morëm prej tyre besë të fortë" (Ahzab 7)

Cilësia e tretë – Vetë Zoti e ka quajtur atë "Umet". Ai thotë: "Vërtet, Ibrahimi ka qenë një umet (bashkësi njerëzish), adhures i Allahut, besimtar i drejtë dhe nuk ka qenë nga idhujtarët" (Nahl 120)

Që do të thotë se, pesha e besimit të tij, ka qenë sa pesha e besimit të një umeti të tërë, por edhe se veprat e mira që ai ka bërë, kanë qenë sa tërë veprat e mira të një umeti. Kishte nga shokët e Profetit tonë të dashur, si psh. Ebu Bekri r.a apo Omeri r.a, që për ta njerëzit thonin se janë sa për një mijë burra. Ka njerëz që janë sa për dhjetë burra, por ka edhe gra, që janë sa për njëqind burra. Gjithësecili të mendojë për pëshën e tij në besim apo në vepra.

Cilësia e katërt – Ibrahimi a.s ishte njeri i besës, me Zotin dhe me njerëzit. Thotë Allahu në Kuran: "Dhe Ibrahimi është ai që e mbajti besën" (Nexhm 37) Po si e mbajti besën ai? E mbajti duke zbatuar çdo gjë që i kërkoi Zoti. Po ne vallë, a jemi të besës karshi Krijuesit tonë? A i zbatojmë urdhërat që Ai na ka dhënë në Kur'anin Famëlartë? Thotë Zoti: "O ju që besuat! Zbatoni premtimet pra obligimet" (Maide 1)

Cilësia e pestë – Ai ishte shumë i ndjeshëm dhe i butë me njerëzit. Shikoni se si fliste ai me babain e tij, i cili ishte skulptori i idhujve të asaj kohe: "O babai im, pse adhuron atë që as nuk dëgjon, as nuk sheh, e as nuk ke dobi prej tij? O babai im, unë kam frikë se do të të godasë ndonjë dënim prej të Gjithmëshirshmit, e do të jesh shok i djallit!" (Merjem 42,45)

Pra edhe kur i kujton se mund ta godasë dënimi për atë çka beson, e shoqëron me emrin e bukur të Zotit, i Gjithmëshirshmi, i cili të fal, të mëshiron.

Cilësia e gjashtë – Ai ishte i pari që ka pritur miq dhe organizonte ceremoni ushqimi për të ftuarit. Ai ishte më bujari i njerëzve, i cili nuk hante ushqim asnjëherë pa patur mik në sofrën e tij.

Përmendëm disa nga cilësitë e babait të profetëve Ibrahimit a.s, me qëllim që të shikojmë veten tonë se ku jemi në raport me këto cilësi, të cilat Zoti na i përmend në librin e tij.

Allahu na mundësoftë të posedojmë cilësi si të profetit Ibrahim a.s. Amin.

Ebu Hurejra

NGA JETA E NJË TRANSMETUESI TË DASHUR

“An Ebi Hurejre radijAllahu anhu kal, kale Resul Allahu, sal-lallahu alejhi ve sel-lem...”(Mbështetur në autoritetin e Ebu Hurejres, Allahu qoftë i kënaqur me të, se i dërguari i Allahut, paqja qoftë mbi të, ka thënë)

Vargu i parë i një kënge, i një poezie që buzët e miliona myslimanëve e recitojnë plot respekt, që veshët e miliona besimtarëve e dëgjojnë e sytë e miliona të devotshmëve e lexojnë plot përkushtim prej më se njëmijë e katërqind vjetësh! Sa e sa prej nesh janë tashmë të familjarizuar me këtë refren që na ka bërë të njohur emrin e Ebu Hurejres, të cilin e shohim, gjithashtu, të përmendur në të gjitha veprat e hadithit, historisë profetike e jurisprudencës islame.

Ebu Hurejra ishte një njeri i talentuar, që Zoti i kishte dhënë aftësinë e jashtëzakonshme të të ruajturit në kujtesë dhe të të riprodhuarit edhe vite më vonë, pa ndryshuar as edhe një fjalë e me përpikërinë më të madhe, të çdo bisede a ligjërate të dëgjuar. Duke dashur të shfrytëzojnë këtë aftësi të tij, pati njerëz

që u përpoqën, duke përdorur emrin e tij, t'i atribuonin profetit të dashur, Muhamedit a.s. një numër hadithesh e fjalësh të pathëna kurrë prej tij, por përpjekjet mbinjerëzore e deri vetësakrificimi i shumë dijetarëve e eruditëve të kohës bëri që hadithet e Profetit të dashur, të transmetuara nga Ebu Hurejra, të ruhen të pastra e të pacenuara. Ebu Hurejra u bë mysliman në prani të Tufejl bin Amrit, kryetarit të fisit që i përkiste. Pasi deklaroi besnikëri ndaj Islamit, ai e shoqëroi Tufejlin për në Mekë, ku pati nderin të takohet me Profetin. I dërguari i Zotit e pyeti se si quhej. “Abdu-Shems” (Shërbëtor i Diellit), u përgjigj Ebu Hurejra. Atëherë Profeti i kërkoi që ai ta ndryshonte emrin në “Abdur-Rrahman” (Shërbëtor i të Gjithëmëshirshmit). Megjithatë ai vazhdoi të njihej mes njerëzve me emrin “Ebu Hurejre” (Njeriu i maces) për shkak të dashurisë që ai tregonte për një mace, të cilën e përkëdhelte, e ushqente dhe e cila e ndiqte pas kudo.

Ebu Hurejra jetonte me të ëmën, e cila ishte

ende politeiste. Ai lutej për të dhe përpiquej që ajo të pranonte Islamin, por ajo refuzonte. Një ditë, ndërsa ai mundahej t'i shpjegonte asaj diçka mbi Islamin, ajo u mërziti e tha disa fjalë fyese për Profetin. Kjo e mërziti shumë Ebu Hurejren. Ai u nis te Profeti dhe, me sytë të mbushur me lot, i kërkoi që t'i lutej Allahut që nëna e tij të pranonte Islamin. Profeti ia plotësoi dëshirën dhe iu lut Allahut për nënën e tij. Kur Ebu Hurejra u kthye në shtëpi, ai nuk diti si ta shprehte gëzimin e tij kur mori vesh se nëna e tij ishte penduar për mëkatet dhe kishte deklaruar tashmë se nuk ka të adhuruar tjetër përveç Allahut dhe se Muhamedi është i dërguari i Tij. Pa ditur si ta shprehë lumturinë, ai doli me vrap nga shtëpia dhe rendi për te Profeti i dashur, i mbushur me gëzim, dhe e informoi atë se Allahu i ishte përgjigjur lutjeve të tij. Më pas i tha: "O i dërguar i Allahut, lutju Allahut që të na bëjë mua dhe nënën time të dashur për çdo besimtar e besimtare!" Dhe Profeti iu drejtua Allahut me lutjen: "O Zot, bëje këtë shërbëtor tëndin dhe nënën e tij besimtare të dashur për çdo besimtar e besimtare!" Me talentin dhe aftësitë e tij të jashtëzakonshme, Ebu Hurejra iu vu punës për t'i shërbyer me përkushtim fesë së tij. Duke parë shumë nga shokët e tij ishin të zënë me tregti e shumë miq të hershëm të tij, të pajisur me dituri, u vranë në luftëra, ai kuptoi se feja kishte nevojë për njerëz që t'i ruanin e transmetonin burimet e saj. Prandaj vendosi që ta shfrytëzojë kujtesën e tij të jashtëzakonshme duke qëndruar pranë Profetit e duke regjistruar thëniet e mësimet e tij mbi fenë. Për katër vjet me radhë, gjatë qëndrimit në Medinë, duke shfrytëzuar faktin se kishte shumë kohë të lirë (ai nuk merrej as me tregti, si mekasit, as me bujqësi, si ensarët) Ebu Hurejra nuk iu nda Profetit, duke u munduar që të dëgjonte e të përfitonte sa më shumë prej tij. Ai e donte shumë Profetin dhe nuk lodhej e nuk mërzitej kurrë duke e dëgjuar atë. Shpesh ai do ta falënderonte Allahun për këtë fat të madh që pati me fjalët: "Lëvduar qoftë Allahu që e udhëzoi Ebu Hurejren për tek Islami! Lëvduar qoftë Allahu që i mësoi Ebu Hurejres Kur'anin! Lëvduar qoftë Allahu, që e nderoi Ebu Hurejren me shoqërinë e Muhamedit a.s.!"

Për shkak të dashurisë së tij për dijen dhe shfrytëzimit të pjesës më të madhe të kohës për të qëndruar pranë Profetit, Ebu Hurejres iu desh që të kapërcente vështirësi të mëdha ekonomike. Ai tregon: "Një ditë uria m'u bë aq e tmerrshme, saqë m'u desh të vendos një gur mbi stomak. Më pas u ula anës udhës. Kur pashë Ebu Bekrin që po kalonte aty pari, i kërkova që të më sqaronte për një varg nga Libri i Allahut. Në fakt, e pyeta vetëm e vetëm që të më ftonte për të ngrënë diçka..."

Krahas përkushtimit për të ruajtur fjalën e Zotit dhe mësimet Profetit, Ebu Hurejra nuk harronte t'i drejtohej shpesh Allahut me lutje e adhurim. Herë ai,

herë e shoqja dhe herë e bija e tij luteshin me radhë netëve dhe kjo bënte që nata në shtëpinë e tij të mos kalonte thuajse asnjë çast pa lutje e adhurim ndaj Zotit të Lartësuar.

Ebu Hurejra vazhdoi punën e tij në të transmetuarit e fjalës së Profetit dhe në të bërit të njohur të një numri të madh hadithesh. Megjithëse të njohur me aftësitë e tij memorizuese, shokët e tij shprehnin shpesh habi e admirim për gjithçka që ai kishte arritur të mësonte në një kohë aq të shkurtër. Gjatë kalifatit të Omerit (r.a.), ai u emërua guvernator i Bahrejnit. Aty ai u pasurua në një kohë të shpejtë. Omeri, si një njeri i ndjeshëm e i kujdesshëm, që kërkonte që guvernatorët e emëruar prej tij të jetonin thjeshtë dhe të mos siguronin pasuri të madhe qoftë edhe në rrugë të ligjshme, kur u informua për pasurinë e Ebu Hurejres, e thirri në Medinë dhe i kërkoi sqarime. Ebu Hurejra sqaroi se e kishte grumbulluar pasurinë e tij duke u kujdesur për kuajt, si dhe përmes dhuratave. Omeri i kërkoi që ai ta dorëzonte pasurinë e tij në thesarin e shtetit. Ebu Hurejra bëri si u urdhërua dhe ngriti duart nga qielli e u lut: "O Zot, fale prijësin e besimtarëve (Omerin)!" Më vonë Omeri e thirri përsëri Ebu Hurejren dhe i ofroi edhe një herë postin e guvernatorit të Bahrejnit, por ai nuk pranoi. I pyetur nga Omeri për arsytet e refuzimit, ai u përgjigj: "Sepse nuk dua që nderi im të merret nëpër këmbë, që të më merret pasuria e të më goditet kurrizi" Më pas shtoi: "Kam frikë se mos flas pa dije e gjykoj pa urtësi".

Ebu Hurejra jetoi një jetë të ndershme, duke ia përkushtuar veten Islamit, duke qenë i sjellshëm e i mirë ndaj së ëmës dhe duke inkurajuar edhe të tjerët që të jenë të sjellshëm ndaj prindërve të tyre. Një ditë, kur panë se shëndeti i Ebu Hurejres ishte keqësuar dukshëm, miqtë e tij nisën të luten për shërimin e tij. Mirëpo ai hodhi vështrimin nga qielli e tha: "O Zot! Unë dua të të takoj Ty dhe shpresoj që edhe Ti të duash të më takosh mua!"

Ai ndërroi jetë pasi e plotësoi detyrën dhe dëshirën e tij për të ruajtur e transmetuar mësimet e profetit të dashur, duke u lënë myslimanëve një pasuri të paçmueshme, bashkë me detyrimin moral për ta ruajtur e trashëguar edhe më tej atë pasuri. Ai mbetet një shembull i jashtëzakonshëm i dashurisë për diturinë e vetëmohimit për të. E ndërsa ne i lutemi Zotit të Lartësuar që ta shpërblejë Ebu Hurejren dhe t'i dhurojë atij edhe në jetën e amshuar miqësinë dhe shoqërinë e Profetit a.s., ashtu sikurse ia kishte dhuruar në këtë botë, në sytë, në buzët e në veshët tanë vazhdon të ndjehet ai refren që tashmë ka mbushur jetën tonë e është bërë kënga, poezia jonë e dashur prej shekujsh: "An Ebi Hurejre radijAllahu anhu kale, kale Resul Allahu, sal-lallahu alejhi ue sel-lem..."

NDIKIMI POZITIV I MODELIT TË SAHABËVE NË FORMIMIN E KARAKTERIT TË NJË MYSLIMANI

Të flasësh për sahabët, shokët e Profetit (a.s.), nuk është aspak e lehtë, përkundrazi nxit kritikën ndaj vetvetes duke pyetur shpeshherë nëse jemi të denjë për ndjekjen e shembullit të tyre. I dërguari i Allahut ka qenë dhe do të jetë një kandil ndriçues për myslimanët, ndërsa sahabët, shokët e tij, janë shoqëria më e zgjedhur e tij, të cilët kanë ndihmuar në përcimin e kësaj drite. Tipari dallues i sahabëve padyshim që është bindja e palëkundur ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij, të cilën e shohim më së miri të shpalosur në ajete të ndryshme kuranore ku ndër të tjera, vlen të përmendet: "O besimtarë! Bindjuni Allahut dhe të Dërguarit të Tij dhe mos ia ktheni shpinën, ndërkohë që e dëgjoni të vërtetën." (Enfal 8/20) Ndërkohë Profeti (a.s.) thekson: "Kush më bindet mua nuk ka dyshim se i është bindur Allahut, e kush më kundërshton mua nuk ka dyshim se ka kundërshtuar Allahun."

Ndërsa shfleton faqet e librit në fjalë të bie në sy lidhja e fortë që ata kanë me të Dërguarin e Allahut, besimi i sinqertë i pasqyruar në adhurime të panumërta dhe zbatimin e urdhreve hyjnore në çdo çast të jetës së tyre. Sigurisht që shembulli i Profetit (a.s.), i pasuar nga shembulli i shokëve të tij, është një model i përsosur për çdo mysliman dhe myslimane, është një busull orientuese në ato periudha të lëkundjeve shpirtërore dhe udhëzues i pazëvendësueshëm në praktikimin e urdhëresave fetare.

Në këtë shkrim do të trajtojmë ndikimin pozitiv të modelit të sahabëve në formimin e karakterit të një myslimani, avantazhet e të pasurit të një modeli të përkryer siç është ai i Profetit tonë të nderuar. Ky ndikim mund të trajtohet në tre sfera të ndryshme të jetës së

një besimtar, të cilat mund t'i ndajmë në fazën e parë të besimit, në fazën e dytë ku pasqyrohen praktikat fetare, si pjesë e pandarë e besimit, dhe në fazën e tretë të moralit, i cili plotësohet më së miri me realizimin e dy fazave të para.

Allahu i Madhëruar ka dërguar profetë të ndryshëm në periudha të ndryshme të historisë së njerëzimit me qëllim udhëzimin e njerëzve në rrugën e drejtë dhe dërgimin e një modeli udhëzues për to. Profeti (a.s.) erdhi për të rrënjësuar në zemrat e popullit të tij, dhe më pas të gjithë njerëzimit, farën e pastër të madhërimit e besimit të një Zoti të vetëm. Dhe për këtë luftoi për 23 vite me radhë, përjetoi ofendime, sharje e tortura të ndryshme por nuk u dorëzua. Fara e besimit tek individ kultivohet që në fëmijëri në mënyrë që të japë frytet e saj në vitet më pas. Sigurisht që ky është një proces i gjatë që kërkon durim, përkushtim e sakrificë. Modeli i sahabëve shërbeu si një mbështetje e fortë, pasqyrë e plotë e shembullit të Profetit tonë të nderuar për myslimanët e rinj të cilët përqafonin fenë islame.

Këshilla e Ubade bin Samit ndaj të birit të tij, për t'i besuar kaderit, është një këshillë e vyer e cila nuk vjetrohët asnjëherë. Ndërkohë që ai ishte në ditët e fundit të jetës së tij i drejtohet të birit me këto fjalë: "Shiko o biri im i mirë, po nuk i besove kaderit ashtu siç duhet, as Zotin nuk e njeht siç duhet, as besimit nuk mund të thuhet se ia ndien shijen e vërtetë. Biri im, unë e kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut kur na tha: 'Krijesa e parë e Allahut është pena. Ai i tha asaj shkruaj e ajo shkruajti gjithçka që ka ndodhur e do të ndodhë nga fillimi e deri në ditën e Kiametit'. Ja pra, nëse vdes pa e besuar këtë, ti do të hysh në Xhehenem."

E vlefshme për të gjithë ne është gjithashtu dhe këshilla e Profetit (a.s.) për rifreskimin e besimit ku thotë: "Rifreskojeni besimin tuaj." I thanë: Po si do ta rifreskojmë ne besimin? Ai u përgjigj: "Duke e thënë sa më shumë fjalën La ilahe ilallah". Besimi është pasqyrë e shpirtit të njeriut, është një strehë e ngrohtë dhe mbështetje e fortë gjatë sprovave të jetës. Shumë studime kanë treguar se individët besimtarë i përballojnë më lehtë dështimet, fatkeqësitë apo sprovat e ndryshme të jetës së kësaj bote. Besimi është burim i pafund fuqie dhe force. Besimi i një myslimani plotësohet atëherë kur shprehet me gojë dhe mbështetet në vepra. Besimtar quhet njeriu i besueshëm, me personalitet e karakter të shëndoshë që jep siguri, i beson Allahut dhe e vërteton atë, e pohon besimin me zemër dhe e praktikon në vepra.

Kur bëhet fjalë për praktikimin në vepra, gjëja e parë që të vjen ndërmend është namazi, shtylla kryesore e fesë islame. Gjatë leximit të librit "Jeta e sahabëve" vëmë re sesa të ndjeshëm kanë qenë sahabët ndaj faljes së namazit, zbatueshmërisë perfekte të të gjitha rregullave të tij. Umu Rumani tregon se e ka dëgjuar të Dërguarin e Allahut duke thënë: "Kur të bëheni gati për të falur namazin, shkëputini tërësisht marrëdhëniet me ato çfarë keni përreth, mos u ktheni sa majtas djathtas siç bëjnë hebrejtë, sepse edhe shkëputja e marrëdhënies me ambientin përreth është një pjesë e namazit."

Namazi ka qenë bashkëshoqëruesi i vazhdueshëm, i pandashëm, për asnjë moment apo arsye, nga sahabët. Shembulli i Omerit, i cili nuk zgjohej lehtë për shkak të plagëve që kishte në trup por u zgjua menjëherë sapo i thanë se kishte ardhur koha për t'u falur na tregon edhe një herë lidhjen e fortë që ekzistonte mes sahabëve dhe namazit. Shembulli i sahabëve na tregon haptazi domosdoshmërinë e namazit në mbajtjen gjallë të shpirtit, në freskimin e besimit dhe në shtimin e dashurisë ndaj Zotit të Madhëruar dhe Profetit (a.s.). Praktikimi i rregullt i namazit ndikon pozitivisht në strukturimin e jetës së individit, në programimin e agjendës së përditshme dhe në organizimin më të frytshëm të jetës së tij. Krahas lidhjes së drejtpërdrejtë me Krijuesin, namazi i mëson njeriut rregullin e disiplinën dhe i forcon karakterin e tij. Profeti (a.s.) dhe shembulli i sahabëve janë një mbështetje e fortë dhe një nxitje e vazhdueshme në përmirësimin e adhurimeve fetare.

Në të njëjtën kohë, janë një udhërrëfyes i specifikuar dhe i ndarë në tematika të ndryshme. Zekati apo dhurimi është një nga obligimet e myslimanit i cili plotëson kushtet e dhurimit. Me anë të shembullit të sahabëve mësojmë se mënyra më e mirë e të dhuruarit është të dhurosh gjënë më të dashur tek ti, vetëm në këtë mënyrë mund të arrish kënaqësinë e vërtetë të Allahut të Madhëruar. I Dërguari i Allahut thotë: "Allahu nuk më ka urdhëruar mua të grumbulloj pasuri apo t'u bindem dëshirave të mia. Ai që grumbullon pasuri, sikur të ishte i sigurt se do të jetojë përjetësisht në këtë botë, ta dijë mirë se kjo jetë është vetëm në dorën e Allahut. Unë dua t'ju bëj me dije se nuk grumbulloj kurrë as dinarë, as

dërhëmë dhe as nuk lë ushqim për nesër."

Besimtari që e jep rregullisht zekatin solidarizohet me të varfrit, i është mirënjohës Zotit për gjendjen e tij dhe vazhdimisht përpiqet të japë më të mirën nga vetja. Një person i tillë është një shembull pozitiv për shoqërinë tonë që përballë çdo ditë me shembuj të ndryshëm të varfërisë ekstreme. Dhënia e zekatit është zbatuar me përpikëri nga ana e sahabëve, të cilët kanë dhuruar gjithmonë më të mirën e pasurisë së tyre dhe kanë preferuar që të dhurojnë çdo gjë për të varfrit dhe nevojtarët, duke u vetësakrifikuar.

Pak më lart analizuam ndikimin pozitiv të shembullit të sahabëve në besimin dhe adhurimet përkatëse por nuk mund të lëmë pa përmendur efektin pozitiv të sjelljes së sahabëve në sjelljen e besimtarëve të sotëm. Ndër tiparet më të theksuara të tyre mund të përmend butësinë, turpin, thjeshtësinë, durimin dhe devotshmërinë. Kultivimi i tipareve të tilla është shenjë treguese e një karakteri të fortë e të shëndoshë, të palëkundur nga ngacmimet e kohës dhe vendit ku jetojmë.

Edukimi i fëmijëve tanë, në ditët e sotme, përbën një sfidë të vështirë, duke marrë parasysh ndikimin negativ që krijon ndjekja e shembujve të papërshtatshëm virtualë. Myslimanët e sotëm kanë nevojë të vazhdueshme, më shumë se kurrë, të ndjekin gjurmët e Profetit tonë të nderuar dhe të pasuesve të tij. Vetëm në këtë mënyrë mund të shpëtojnë brezat e rinj nga ndjekja e modeleve të gabuara të cilët shërbehen orë e çast në mediat sociale dhe ato vizive. Edukimi i fëmijëve tanë me anë të modelit të sahabëve do të bëjë të mundur rritjen e shumë Abdullah bin Mes'udëve të devotshëm, të përkushtuar, të duruar, modestë dhe bujarë.

T'i pajisim brezat e rinj me moralin e Profetit (a.s.) ku Aisheja (r.a.) e shpjegon më së miri kur thotë se morali i tij ishte Kur'ani. Le të mundohen të gjejnë paqen dhe qetësinë në momentet e zemërimit me anë të shembullit të Omerit (r.a.) ku ndër të tjera Ibn Omeri tregon: "Kur Omeri i nderuar (r.a.) nevríkosej, nëse pranë tij ndodhej dikush që do ta përmendte Allahun, apo do ta trembte duke i përmendur ndëshkimin e ashpër të Allahut, apo nëse do të këndohej ndonjë ajet i Kur'anit, ai do të hiqte medoemos dorë nga ajo që kishte vënë në mendje të bënte."

Ndjenja e turpit sot trajtohet më shumë si një e metë sesa një cilësi e lartë e moralit të personit. Prindërit përpiqen të gjejnë mënyra nga më të ndryshmet për të hequr ndjenjën e turpit të fëmija. Përkundrazi Profeti (a.s.) e lartëson Osmanin (r.a.) sahabiun, kalifin e ardhshëm për butësinë, dhembshurinë dhe ndjenjën e turpit që kishte. Në lidhje me të ai thotë: "Betohem tek Allahu në dorën e fuqisë së të Cilit është edhe fryma ime se engjëjve u vjen turp nga Allahu, nga i dërguari i Tij por u vjen turp edhe nga Osmani. Nëse Osmani do të hynte brenda dhe ti do të qëndroje pranë meje ai jo vetëm që nuk do të fliste asnjë fjalë por as kokën nuk do ta ngrinte nga toka."

Të mos harrojmë se turpi është konsideruar si gjysma e besimit dhe jo një mangësi e personit.

HAFIZ ALI PODGORICA **(1855-1929)**

KRYETAR I PARË I BASHKISË DURRËS (1909-1912), KADI E MYFTI I DURRËSIT, NGRITËS I FLAMURIT NË DURRËS. I DEKORUAR ME URDRIN E KLASIT I NË VITIN 1992, "QYTETAR NDERI I DURRËSIT" 1996, "MIRËNJOHJE E QYTETIT TË DURRËSIT" 2005

Hafiz Ali Podgorica lindi në vitin 1855 në Podgoricë në një familje patriotësh shqiptarë. Prindërit e tij Abdullah dhe nëna Pashja e lanë jetim Aliun në moshën 6 vjeçare.

Atë e tërhoqën xhaxhallarët e tij, që banonin në Shkodër, ku kreu filloren dhe gjimnazin osman. Ai mësoi edhe Kur'anin përmendësh, duke marrë titullin Hafiz. Më vonë shkoi në Stamboll, ku u njoh me patriotët e atjeshëm. Ishte shok i Ismail Qemalit, Jani Vretos, Koto Hoxhit e shumë të tjerëve. Bashkë me ta u pajis me ndjenjat dhe idetë kombëtare për lirinë e Shqipërisë dhe përhapjen e mësimt të gjuhës shqipe.

Mbasi u kthye në Shkodër punoi si avokat e ndihmës gjyqtar. Bashkëpunoi me patriotët dhe intelektualët shkodranë. Më pas e transferuan në Durrës, ku punoi si kadi (gjykatës) dhe pastaj u zgjodh myfti.

Në Durrës u bashkua me patriotët: Nikollë Kaçorri, Abaz Cenkupa, Seit Kertusha, Dr. Neki Libohova e shumë të tjerë.

Me formimin e klubeve "Vëllazëria" e "Bashkimi", Hafiz Aliu ka qenë anëtar i këtyre klubeve (1905-1909). Ai ka dhënë kontributin e tij për çështje me rëndësi kombëtare dhe përhapjen e mësimt të gjuhës shqipe në kushtet e asaj kohe.

Hafiz Aliu është dërguar gjithashtu si përfaqësues i Durrësit në "Kongresin e Dibrës" në korrik 1909. Këtu Hafiz Aliu e Dervish Hima fituan miratimin e të gjithë delegatëve për përkushtimin në çështjet kombëtare në planin arsimor, kulturor e politik.

Në vitin 1909, në zgjedhjet bashkiake, Klubi paraqiti kandidaturën e Hafiz Aliut. Ai ishte brumosur me idealet e Rilindësve tanë dhe kishte udhërrëfyes mësimet e Sami Frashërit nga ku kishte mësuar konceptet e qeverisjes së vendit. Ai ishte personi më i kompletuar për të përballuar detyrat e kryetarit të bashkisë.

Kështu u zgjodh kryetar i parë i Bashkisë së Durrësit në legjislaturën 1909-1912. Duke qenë gjithmonë konsekuent në lëvizjen patriotike, hidhte bazat e administratës shqiptare edhe në fushën e drejtësisë.

Pas dështimit për ngritjen e flamurit në Durrës më 24 nëntor 1912, si kryetar Bashkie nënshkroi aktin e përfaqësimit për delegatët e Durrësit, që do të shkonin në kuvendin e Vlorës.

Akt i rëndësishëm i qytetarisë durrësake, pas largimit të Ismail Qemalit për në Vlorë, që ai i Hafiz Ali Podgoricës, Kryetar i parë i Bashkisë dhe personalitet i shquar, i cili më 26 nëntor 1912 ngriti me dorën e tij Flamurin Kombëtar në Pallatin qeveritar të Durrësit.

Menjëherë pas këtij akti madhor patriotët durrësakë nën drejtimin e Hafiz Aliut më 27 nëntor 1912 firmosën telegramin Nr. 3300 dërguar të gjithë qyteteve me rëndësi të Shqipërisë për shpalljen e pavarësisë në Durrës (shpallën independencën në emër të kombësisë tonë të shtrenjtë e të gjithë Shqipërisë).¹

Njëkohësisht iu dërguan memorandumet konsujve të Austrisë, Francës dhe përfaqësuesit italian në Durrës. Në dokumentet historike që ndodhen në Arkivin e Shtetit (Fondi i pavarësisë) shkruhet:

"Hafiz Ali Podgorica (1855-1929) më 26 nëntor 1912, me cilësi si kryetar Bashkie, pati nderin e posaçëm me ngritë

1. Bebeziq, Danish, "Kontributi i Durrësit për shpalljen e pavarësisë. Akte të Rilindjes Kombëtare".

me dorën e vet Flamurin e Shqipërisë në pallatin qeveritar të Durrësit".²

Administrata që kryesoi Hafiz Ali Podgorica më 1909-1912 për meritat e saj përbën faqe historie në jetën e qytetit të Durrësit. Është e kohës së tij dhe vula e parë e Bashkisë së Durrësit. Kjo detyrë lidhej padyshim me momentin historik që kalonte qeveria e përkohshme e Vlorës.

Për veprimtarinë patriotike atdhetare Hafiz Aliu gjithë jetën e tij ia kushtoi veprimtarisë për të mirën e vendit në organizimin e administratës shtetërore, si dhe në planin arsimor, kulturor e politik. Për figurën intelektuale janë zhvilluar disa mbledhje ku janë dhënë disa kumtesa për veprimtarinë e tij.

Në atë kohë Esat Pashë Toptani, duke shfrytëzuar postin e tij si ministër i brendshëm i Qeverisë së Vlorës, në vitin 1913, e përdori xhandarmërinë për interesat vetjake, ambicioze kundër Qeverisë Kombëtare. Hafiz Aliu e kuptoi qëllimin e tij politik pro-serb. Bashkë me patriotët e tjerë durrësakë u larguan me familjet e tyre nga Durrësi. Për dënim u janë plaçkitur shtëpitë e tyre. Po e njëjta gjë ndodhi në vitin 1924 kur Esat Pasha erdhi për të dytën herë në Durrës.

Hafiz Aliu ishte përkrahës i mendimeve demokratike të Fan Nolit.

Gjatë regjimit të Zogut dëbohet në Kavajë në vitin 1926. Ka vdekur në vitin 1929 duke lënë familjen në gjendje të vështirë ekonomike.

Në vitin 1992, Hafiz Ali Podgoricës i jepet nga Presidenti i Republikës z. Sali Berisha titulli "Urdhri i Klasit të I-rë" për veprimtari patriotike me motivacionin: "Si figurë intelektuale, i dalluar në organizimin e luftës për çlirim kombëtar, për ngritjen e Flamurit në Durrës (26 Nëntor 1912) dhe për organizimin e administratës shtetërore".

Më 16.10.1996, këshilli bashkiak i qytetit të Durrësit i jep Hafiz Ali Podgoricës (pas vdekjes) titullin: "Qytetar nderi i qytetit të Durrësit" me motivacionin: "Intelektual dhe patriot i shquar. Si delegat i Durrësit në Kongresin e Dibrës, ka luftuar me sukses synimet xhonturke. Bashkëpunëtor i Ismail Qemalit, me porositë e të cilit ngriti Flamurin Kombëtar në Durrës më 26 Nëntor 1912. Kryetari i Parë në Bashkinë e Durrësit në vitet 1909-1912".

Më 16-17 gusht 2003, nga Bashkia e Durrësit e Shoqata "Durrësi", i akordohet Hafiz Ali Podgoricës (pas vdekjes) titulli: "Simbol i Qytetit - Kryetarit të Parë të Bashkisë së Durrësit, intelektualit të shquar që organizoi administratën shtetërore, patriotit të flaktë që më 26 Nëntor 1912 ngriti Flamurin e Pavarësisë në Durrës".

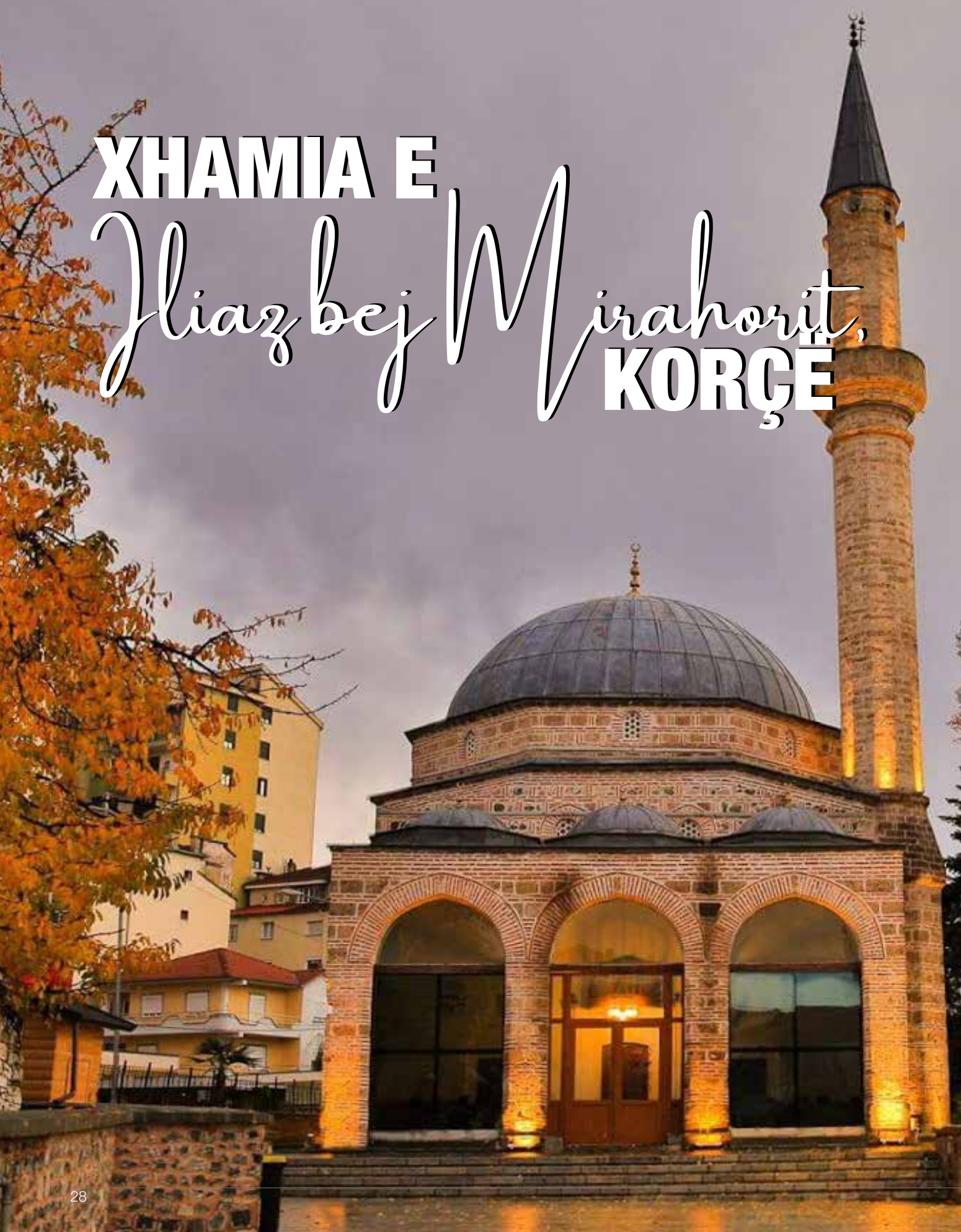
Më 26 nëntor 2005, nga Bashkia e Durrësit dhe Shoqata "Durrësi" i akordohet Hafiz Ali Podgoricës titulli: "Mirënjohje e qytetit të Durrësit" me motivacionin: "Për kontributin që ka dhënë për Pavarësinë e shtetit shqiptar dhe për ngritjen e Flamurit Kombëtar Shqiptar në qytetin e Durrësit më 26 Nëntor 1912".

Më 26 nëntor 2008 u bë inaugurimi i përmendores së kryebashkiakut të parë të Durrësit, Hafiz Ali Podgorica 1909-1912.

2. Hidri, Sali, "Durrësi 1900-1939", Arkivi i Shtetit (Fondi i Pavarësisë), Dosja e Hafiz Ali Podgoricës.

XHAMIA E

Iliaz bej Mirahorit,
KORÇË

Është xhamia më e vjetër e këtij tipi në vendin tonë. Sipas mbishkrimit të vonë, 1872-1873, që ruhet mbi portën e hyrjes, mësojmë se xhamia është ndërtuar në vitin 1495-6 (901 h), nga Iliaz beu, me origjinë nga Panariti, Mirahor, komandant i stallave të sulltan Bajazitit të II¹.

Iliaz beu, djalë i një prifti nga Panariti u shqua në betejën për marrjen e Kostandinopojës dhe ishte ndër të parët që kaloi muret e fortesës. Arriti gradën e lartë të Komandantit të stallave-Mirahorit dhe për këtë sulltani i dha toka si pasuri private (mylk) në vitin 1486 (881 h), ndër të cilat një çiflig në fshatin Peshkopi pranë Korçës (Gorica), që ai për së gjalli, e bëri vakëf.

Lidhur me pyetjen që shtron Kiel², nëse kështjella e Korçës është po ajo e Mborjes, mendojmë se ato janë të ndryshme, sepse në Korçë, ndërkohë, janë gjetur mbetje të mureve të kalasë së vjetër. Me ndërtimin

1. P. Pepo "Dy dokumente mesjetare mbi Shqipërinë. Berati i Sulltan Bajazitit II dhe vakufnameja e Mirahor Iljaz Beut, BSSSH, 3, 1956, 289...

2. M. Kiel, Ottoman..., 163.

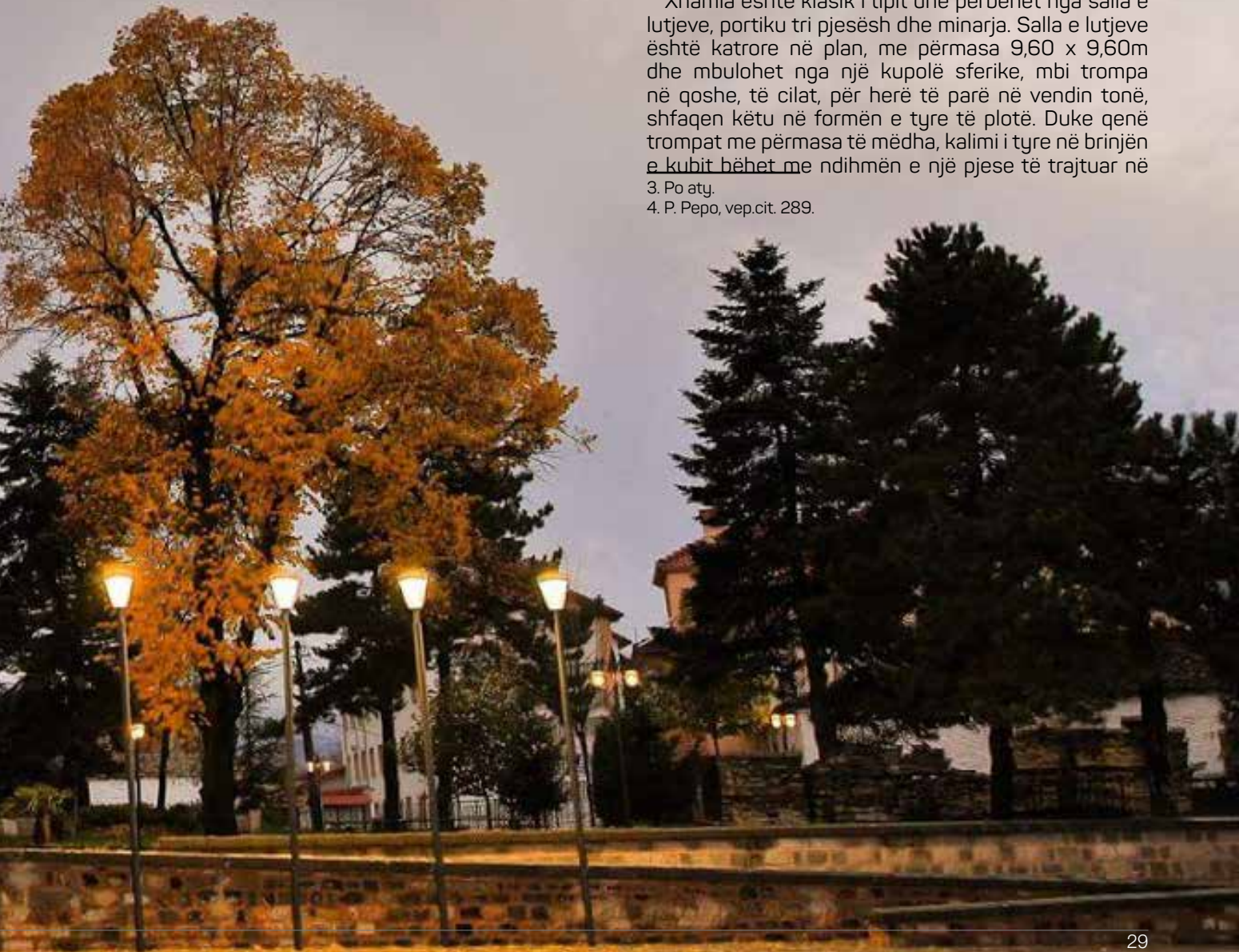
e kompleksit të Iliaz bej Mirahorit, siç mendon Kiel, Korça kthehet nga një vendbanim fshatar në një qytet me statusin e kasabasë. Si kështjellë Korçën e shohim të përmendet tërthorazi në vitin 1519 bashkë me disa timare të anëtarëve të garnizonit të kështjellës Goricë³. Me kalimin e kohës, qyteti i Korçës nga kadillëk i rangut të ulët, në varësi të Sanxhakut të Ohrit në shek. XVII-XVIII, arriti në fund të shek. XIX, të jetë një qytet me 18.000 banorë, dy xhami, dy hamame, një teqe, një timaret, katër kisha dhe kullën e sahatit. Në fund të këtij shekulli ishte qendra e Sanxhakut të Korçës në varësi të Vilajetit të Manastirit.

Për ndërtimin e xhamisë ruhet Vakëfnameja, të cilën e pat publikuar për herë të parë P. Pepo. Iliaz beu, siç del nga Vakëfnameja, la dhe një xhami në Stamboll në lagjen Jedi Kule. Datën e ndërtimit të xhamisë na e jep mbishkrimi i vonë⁴, që thotë: "Mirahor Iliaz bej e ndërtoi në 901 h (1496), në 980 h (1572-3) Mehmet beu i vuri plumb, në 1294 h (1833-4) Dervish Islam beu kreu meremetimin e parë, në 1349 h Sali beu e bëri shumë të mirë meremetimin e dytë; shpirtat e tyre të kujtohen për mirë".

Xhamia është klasik i tipit dhe përbëhet nga salla e lutjeve, portiku tri pjesësh dhe minarja. Salla e lutjeve është katrore në plan, me përmasa 9,60 x 9,60m dhe mbulohet nga një kupolë sferike, mbi trompa në qoshe, të cilat, për herë të parë në vendin tonë, shfaqen këtu në formën e tyre të plotë. Duke qenë trompat me përmasa të mëdha, kalimi i tyre në brinjën e kubit bëhet me ndihmën e një pjese të trajtuar në

3. Po aty.

4. P. Pepo, vep.cit. 289.

formë stalaktitesh. Në sallë hyhet nëpërmjet portës në anën veriore. Në murin jugor të xhamisë ndodhet mihrabi me prerje gjysmërrethi, mbuluar me stalaktite në pjesën e sipërme dhe rrethuar nga një kornizë e profilizuar drejtkëndore.

Në të djathtë të tij është minberi me struktura të drunjtave e që, nëpërmjet disa shkallësh, shkohet në vendin e predikuesit. Salla e lutjeve ka një hapësirë të brendshme unike, e cila ndriçohet nga një numër i madh dritarësh të vendosura në muret anësore dhe në tamburin tetëfaqësh. Dritaret janë të vendosura në tri radhë, njëra mbi tjetrën. Në radhën e poshtme, në çdo faqe, ka nga dy dritare drejtkëndore me kornizë guri të gdhendur e të mbuluar me hark të rremë, në formë fundlunde e të ndërtuar prej tullash të vendosura sipas rrezeve, të shkallëzuar dhe me një shirit tullash. Fusha brenda tij dhe arkitraut paraqet një nike të ndërtuar me tulla. Në radhën e dytë, në secilën faqe, ndodhen tri dritare mbuluar me hark, në formë fundlunde prej tullash dhe të futur pak në thellësi të faqes. Mbi këto dritare ka një kornizë të lehtë dhe një shkëmb ngushtimi të murit anësor. Radha e tretë ka nga dy dritare në secilën faqe, që janë më të ulëta e më të ngushta se të tjerat dhe mbulohehen me hark tullash, gjysmërrethore në anën e poshtme dhe me profil të mprehtë në anën e sipërme.

Muret anësore përfundojnë me korniza, duke pasur pjesë trekëndëshe më të ulëta në të katër këndet. Mbi to fillon tamburi tetëfaqësh, me nga një dritare rrethore në secilën nga faqet. Mbi kornizën e hollë, që kurorëzon tamburin, është kupola e mbuluar me plumb. Portiku në anën veriore të vëllimit kubik, që është hyrja për në xhami, është tri pjesësh dhe ngrihet në nivel më të lartë se toka. Ai ka katër pilastra me prerje drejtkëndore me këndet pak të prera, duke krijuar, në pjesën e sipërme ku mbështeten harqet, idenë e kapituleve. Mbi pilastrat, ndërmjet tyre dhe murit verior të sallës së lutjeve, kalon një sistem harqesh

me profil fundlunde, mbi të cilat gjendet mbulesa me tri kupola e portikut. Kupolat dalin mbi çatinë e pjerrët të portikut nëpërmjet tambureve të ulët tetëfaqësh. Pilastrat janë të ndërtuara me gurë të mëdhenj çmërsi, që këmbehen me katër rreshta tullash, ndërsa harqet janë të ndërtuara me tulla të vendosura sipas rrezeve të qarkuara nga një shirit tullash. Tirante druri janë të vendosur në të gjitha harqet për së gjati e tërthor portikut. Harqet tërthor mbështeten në murin verior të sallës së lutjeve, duke dalë me një dhëmbë ndaj tij. Trajtimi dhe përmasat e portikut, të elementeve përbërës, janë në ekuilibër me vëllimin e madh e statik të sallës së lutjeve. Në këtë formë, kjo bashkësi, është një tërësi estetike kur e sodit nga jashtë. Në të njëjtën kohë, duhet të shënojmë format e vjetra të saj, që mund të jenë shenjë provincializmi ose dëshirë për një monumentalitet më të madh⁵.

Nga portiku kalohet në sallën e lutjeve nëpërmjet portës së mbuluar me hark të ulët prej gurësh dhe me pllakën me mbishkrimin e sipërpëmendur mbi të. Akoma më lart, një ballkon që lidhet me mafilin. Anash portës janë dy dritare drejtkëndore, pak të futura në brendësi. Muri që e kufizon me një shkallëzim, në pjesën mbi dritaret krijon një nike trekëndëshe me brinjë të shkallëzuara, në rolin e një mihrabi shtesë për hajatin.

Muret e xhamisë janë ndërtuar me teknikën e kuasonazhit me dy radhë tullash horizontale e dy tulla vertikale, por nuk mungojnë vendet ku kemi një ose tri tulla vertikale.

Ndërmjet tullave ka gurë çmërsi të patinuar hollë, për të krijuar sipërfaqe të rrafshëta. Kurse ndërmjet tullave dhe gurëve ka fuga të përpunuara me të njëjtën mënyrë që është tregues për kërkesa të larta nga ana e porositesit dhe për nivel të mirë ndërtimor të mjeshtërve vendas.

Kjo teknikë, me pak ndryshime, ka qenë në 5. M. Kiel, Ottoman..., 165.

përdorim në këto treva në periudhën e fundit para sundimit osman, gjë që na shtyn të mendojmë se kemi të bëjmë me ndërtues vendas, ndërkohë që në Stamboll, nga ku u mor modeli arkitekturor, nuk ishte më në përdorim. Mjeshtrit ndërtues, veç teknikave tradicionale, përdorën dhe forma që lidhen me të kaluarën, siç është zgjidhja me katër trekëndësha të ulur në qoshet, që nuk e takojmë në ndërtimet e mirëfillta turko-osmane të kohës. Në këtë mënyrë, ndërtesës i jepet një vëllim pak a shumë piramidal, që e afron me monumentet e arkitekturës bizantine të vonë të vendit tonë.

Një element i spikatur ka qenë edhe minarja, e cila u rrënuar nga tërmeti që goditi Korçën në vitin 1960. Ajo ngrihej mbi bazamentin me pesë faqe, pjesë e një tetëkëndëshi në plan, dhe i ndërtuar me teknikën e kluasonazhit, pjesa kalimtare në formë trung piramide, vetë trupi dymbëdhjetëfaqësh, ndërtuar me gurë të skuadruar, dhe kazani me pjesën mbi të. Kalimi nga trupi i minares për në kazanin e gjerë, bëhej shkallë-shkallë, me gurë të gdhendur e të nxjerr njëri mbi tjetrin, duke krijuar një tërësi mjaft të hijshme. Pjesa mbi kazan ishte më e hollë se trupi i minares dhe e lartë. Në brendësi të minares janë shkallët e zakonshme, helikoidale. Të gjithë gurët e minares janë të lidhur me ganxha hekuri të fiksuara me plumb. Në minare futesh nga porta e vendosur në këndin veriperëndimor të sallës. Një portë e dytë e lidhte me maflin.

Xhamia e Iliaz bej Mirahorit është krijimi arkitekturor ndër më të bukurit, me vlera të shumta. Ajo ka harmoni të formave të nënrendura në drejtim vertikal, një baraspeshim të pjesëve të plota të mureve me boshllëqet e dritareve, një hapësirë të brendshme unike, një përputhje të plotë të brendësisë me anën e jashtme, si në aspektin arkitekturor, ashtu edhe në atë strukturor, që bën të perceptohet njëherësh arkitektura dhe struktura e ndërtesës. Me gjithë

përmasat relativisht të vogla, xhami është një ndërtesë monumentale. Edhe ndërtimi i rregullt dhe i modeluar i mureve nëpërmjet ritmit dhe njësisë që siguron teknika e kluasonazhit, ndikon në paraqitjen e ndërtesës.

Për nga ndërtimi planimetrik e vëllimor xhamia e Mirahorit ka ngjashmëri me mjaft xhami bashkëkohëse të Stambollit dhe të territoreve pranë. Ndër to, në Stamboll janë: xhamia e Firuz Agait, 1491, xhamia e Bali Pashait, 1504, e Iskander Pashait, 1505, e Xhezeri Kasem Pashait, 1515, me të cilat ka të përbashkët jo vetëm sallën me kupolë, por dhe portikun me kolona e të mbuluar me tri kupola të vogla. Por ajo dallohet prej tyre për teknikën e ndërtimit të mureve, që ndryshon tërësisht nga monokromatizmi i ndërtimeve turke që, siç thamë, flet për një traditë ndërtimore vendase. Kjo ka përcaktuar zgjidhjen teknike, ashtu edhe përfundimin e çatave të pjesëve këndore, i takojnë trompave, dhe krijojnë një kalim të vazhdueshëm, i cili lehtëson soditjen nga poshtë-lart në ndërtimin vëllimor të anës së jashtme. Të dy këto dallime të rëndësishme flasin për ndikime të trashëgimisë ndërtimore të mëparshme, për një traditë të fortë ndërtimore vendase.

Xhamia e Mirahorit për ndërtimin vëllimor, trompat, teknikën e ndërtimit, vendosjen, numrin dhe formën e dritareve ka paralele me xhaminë e Isak Çelebiut, në Manastir, ndërtuar në vitin 1508-9 (904 h).

Xhamia e Mirahorit ishte pjesë në një kompleks-kyllie, ku, përveç saj, ishin tyrbja, që ekziston dhe sot, hamami me ujësjellës, një imaret dhe medreseja. Tyrbja dikur ka qenë e lidhur me xhaminë me një mur me portë të madhe dhe një shtëpi të vogël, që sot nuk janë më. Vetë tyrbja është e mbuluar me kupolë, ndërsa muret e jashtme janë të suvatuara në një kohë më vonë. Aty thuhet se ndodhet varri i vetë Mirahorit.⁶

6. Marrë me shkurtime nga libri "Xhamitë e Shqipërisë, historia, arkitektura, shek. XV-XIX".

*Mos e vlerësoni
fëmijën sipas
notave të dëftesës*

Çdo fëmijë ka prirje në një fushë të caktuar, për këtë arsye nuk duhet vlerësuar sipas rezultateve të dëftesës.

Specialistët pohojnë se dëftesat në një farë mënyre janë një ballafaqim i fëmijëve me suksesin ose dobësinë e gjysmëvitit apo semestrit.

Edhe familja edhe fëmija janë pak a shumë në dijeni të notave të dëftesës. Prindi është takuar disa herë brenda një semestri me mësuesin dhe rezultatet përfundimtarë parashikohen disi si nga prindërit ashtu dhe nga fëmija. Çdo fëmijë ka prirje në një fushë të caktuar prandaj nuk është e drejtë të vlerësohet në bazë të rezultateve të dëftesës. Nëse fëmija ka marrë një dëftesë të dobët atëherë duhen kërkuar arsyet dhe zgjidhjet e kësaj situate. Sugjerohet që familjet të mos reagojnë ashpër ndaj dëftesave të dobëta dhe të mos i tensionojnë fëmijët.

Mos e fusni fëmijën në psikologjinë e garës

Duke pohuar se marrja e dëftesës është një nga periudhat më delikate të fëmijëve psikologët theksojnë se dobësia apo mungesa e suksesit është një ndjenjë e cila cenon individin dhe se fëmijët ndikohen më shumë nga kjo ndjenjë.

Fëmijët nuk duhet të krahasohen me nxënësit e tjerë

Mos e frikësoni fëmijën me dëftesën e tij. Dhe mos e fusni në psikologjinë e garës. Arritja e suksesit në një fushë është një nga ndjenjat më të rëndësishme për një fëmijë. Thënia e fjalëve fyese apo përdorimi i dhunës fizike për shkak të dobësisë së paraqitur në shkollë krijon probleme të pazgjidhshme në të ardhmen. Mos iu drejtoni fëmijës me fjalët “je dembel”, “budalla”, “nuk bën për asgjë”. Shprehje të tilla ndikojnë direkt në karakterin e fëmijës dhe lëkundin besimin në vetvete.

Në raste të tilla prindërit duhet të mundohen të gjejnë rrugët e zgjidhjes së problemit. Dhe këtë mund ta arrijnë vetëm duke e kuptuar mirë fëmijën e tyre.

Familjet nuk duhet të bëjnë namin nëse fëmija ka marrë nota të dobëta në dëftesë

Fëmijët mund të kenë dobësi në shkollë për shkak të problemeve familjare, ambientit, rrethit shoqëror e të tjera.

Specialistët këshillojnë familjet të mos përdorin shprehje si “i mjeri ti i mjeri!”. Krahas problemeve përreth fëmija mund të ketë probleme edhe me përqendrimin apo perceptimin e gjërave. Në këtë rast familjet duhet të bashkëpunojnë me mësuesit.

Nga ana tjetër nuk duhet harruar se dobësitë

do të jenë gjithnjë të pranishme nëse familja, mësuesja dhe shkolla presin më shumë se ç'mund të jape fëmija. Komunikimi është rruga e vetme e zgjidhjes së gjithë problemeve. Sa më i mirë të jetë komunikimi i familjeve me fëmijën e tyre aq më i suksesshëm do të jetë ai në shkollë. Krahas kësaj familjet mund të kërkojnë dhe ndihmën e psikologëve apo qendrave të konsulencës psikologjike.

Mos e bëni fëmijën të ndihet fajtor

Nëse prindërit përdorin fjalët “më ke mërzitur” përballë fëmijëve të tyre, tek ata krijojnë ndjenjën e fajit.

Përdorimi i fjalëve si “më ke mërzitur shumë”, “më ke zhgënjyer” në rast të problemeve të përjetuara me fëmijën krijon tek ai ndjenjën e fajit. Nuk është një mënyrë e drejtë të përdorni këto fjalë për t'i mësuar atij se ka vepruar gabim apo për t'i treguar se ju nuk e pranoni veprimin e tij.

Nëse fëmija bën diçka të cilën ju nuk mund ta pranoni si p.sh ka thyer një objekt shumë të çmuar për ju dhe ju i drejtoheni me fjalët “më ke mërzitur” kjo situatë krijon tek fëmijë një ndjenjë të thellë faji. Në të vërtetë një sjellje e tillë e fëmijës nuk ju mërzit, nuk ju bën të qani apo të ndjeni dhimbje por vetëm ju nervozon, një gjendje të cilën as ju vetë nuk e pëlqeni. Për këtë arsye përpiquini të shmangni përdorimin e fjalive të tilla.

Në vend të tyre mund të përdorni fjali si “nuk më pëlqeu veprimi që bëre” ose “nuk ke vepruar mirë” apo edhe “më nervozon shumë sjellja jote”. Nëse e vini re në këto fjali theksi bie tek sjellja e fëmijës jo tek personaliteti i tij. Nëse ju pas një gabimi të fëmijës do të thoni “më ke mërzitur” atëherë kjo fjali mban në shenjestër të gjithë personalitetin e fëmijës. Mesa duket prindërit e kanë më të vështirë të thonë “më nervozove” sesa të thonë “më ke mërzitur”. Në të vërtetë këto janë ndjenja natyrale.

Nëse ju nervozon fëmija juaj atëherë mund të shprehni me fjalët “më nervozon”. Kur përdorni fjalët “më mërzite” është sikur flisni me një të rritur dhe jo me një fëmijë. Një njeri i rritur nuk ndihet shumë në faj kur e dëgjon këtë fjali. Por fëmijët ndihen shumë fajtorë dhe e ndjejnë veten të pavlerësuar. Veçanërisht për fëmijët e vegjël këta fjalë janë shumë shqetësuese.

Theksojani fëmijës gabimin e bërë në veprimet e tij dhe shprehjani krejt lirshëm ndjenjat tuaja, thoni se ju ka nervozuar.

Me shpresën për një komunikim sa më të shëndetshëm me fëmijën tuaj...

Një dimension i ri *i zemrës njerëzore*

Në fushën e sotme të dijës dhe mençurisë, ekzistojnë dy kuptime për fjalën "zemër", njëri si një organ me rëndësi jetike për trupin dhe tjetri si një ndjenjë që përfshin anën emocionale dhe është e hapur ndaj përjetimeve shpirtërore. Allahu i Gjithëfuqishëm, që ka krijuar çdo gjë në çift, e ka krijuar zemrën gjithashtu si një strukturë çifte, materiale dhe shpirtërore. Zemra shpirtërore është një dhuratë, shpirti është esenca kurse thellësia e fshehur e kësaj dhurate dhe shpirti biologjik është mjete i tij i transportit. Zemra biologjike është një nga tre organet qendrore (koka, zemra dhe barku) të shpirtit biologjik. Ajo është një bërthamë e dyfishtë e ndezur me dritën Hyjnore. Në një aspekt ajo shikon drejt sferës shpirtërore dhe nga një tjetër drejt funksionit organor. Ndërsa e shohim nga ky këndvështrim, vërejmë se zemra organore dhe ajo shpirtërore janë të lidhura. Por, përderisa kjo përmbajtje dhe natyrë ndërlidhëse midis këtyre akoma nuk është kuptuar plotësisht, mbetet e hapur për diskutime. Më poshtë do të përmbledhim studimet e fundit që tregojnë fakte se ekziston një unitet zemër-mendje, një unitet që është potencial brenda çdo njeriu në nevojë për t'u kultivuar, një unitet që duhet të orientohet në rrugën drejt së vërtetës dhe që mund të vështrohet në fakt në strukturën fizike të genies njerëzore.

Mjekësia moderne, e cila përpiket të zbërthejë strukturat biologjike të organizmit njerëzor, ka bërë studime vitet e fundit të cilat zbulojnë fakte për qëllimin e mësipërm. Për shembull, në librat klasikë të mjekësisë, zemra paraqitet si një organ muskular mekanik i cili hedh gjakun në të gjithë trupin, një qendër tek e cila drejtohen të gjitha organet e tjera. Por, nga studime të reja shihet se ekziston një sistem nervor në zemër, ashtu siç është në tru dhe për pasojë zemra merr një përgjegjësi në kontrollin e organizmit në të njëjtin nivel si edhe truri. Po ashtu është parë se zemra luan një rol rregullues dhe harmonizues në të gjitha sistemet jetësore ashtu si truri. Vitet e fundit ajo është konsideruar si urtësia dhe drejtuesja e organizmit njerëzor. Së bashku me intelektin abstrakt, analitik dhe logjik të trurit, zemra është e pajisur me një intelekt emocional dhe komunikues. Emocionet fillimisht lindin në zemër, më pas në formë sinjalesh elektrike shkojnë në sistemin limbik të trurit. Këtu është truri ai që i përpunon këto sinjale dhe më pas vjen përgjigjia e cila i transmetohet organizmit në periferi. Kërkimet e kryera në fushën studimore të marrëdhënies zemër-tru ka treguar fakte të cilat mund të ndryshojnë mënyrën tonë të sjelljes lidhur me zemrën, si dhe të prekë konceptet tona rreth njerëzores dhe sesi mund të kujdesemi më mirë për shëndetin tonë.

Ky sistem komunikimi i dyanshëm ndërmjet trurit dhe zemrës është një nga sistemet komunikues më kompleks që ekzistojnë. Pikë së pari, zemra përmban rreth 40,000 qeliza nervore që i përkasin vetëm asaj. Ky numër kaq i madh është i përafërt me numrin e qelizave nervore të gjetura në qendra të rëndësishme të trurit. Ajo zotëron pra një sistem nervor kompleks dhe të mistershëm i cili është

përkufizuar si "truri i zemrës". Tashmë ekzistojnë të dhëna të pakundërshtueshme se ka një lidhje midis zemrës dhe trurit nëpërmjet katër rrugëve të ndryshme. E para është rruga nëpërmjet nervave (rruga neurologjike); e dyta është rruga nëpërmjet hormoneve dhe neurotransmetuesve (rruga biokimike); e treta rruga nëpërmjet valëve të pulsit të krijuara nga presioni i gjakut (rruga biofizike); dhe e katërta rruga nëpërmjet fushave elektromagnetike (rruga energjike). Nervat simpatetike të cilët e rrethojnë zemrën si një rretë, janë një nga rregullatorët më të rëndësishëm të sistemit zemër-qarkullim. Zemra punon në një sistem i cili prodhon një nga fushat magnetike më të fuqishme në trupin e njeriut. Fushat bioelektromagnetike që prodhohen mund të maten nëpërmjet SQUID (Superconductor Quantum Interference Device) nga 50-70 cm distancë. Fusha elektrike e zemrës e matur me elektrokardiogramë (EKG) është mesatarisht 60 herë më e madhe në amplitudë se elektroencefalograma e trurit (EEG); komponenti magnetik i zemrës është 5,000 herë më i fuqishëm se ai i trurit. Për pasojë, të gjitha këto forca nuk mund të absorbohen nga indet dhe të zhduken, e ngjashme me tonet e presionit të gjakut që rrjedh në arterie i cili prodhohet nga forca pompuese dhe ritmi i zemrës. Kjo fushë magnetike jo vetëm që shpërndahet në të gjithë pjesët e trupit, por në të njëjtën kohë efektet e kësaj fushe ndjehen nga personat e pranishëm përreth. Të gjitha këto observime tregojnë se zemrës i është dhënë një rol drejtues dhe sinjalizues duke siguruar dhe rregulluar në mënyrë sinkronike të gjithë organet e trupit. Kur njeriu përjeton një emocion të caktuar (mëri, gëzim, frikë ose dëshpërim) rrahjet e zemrës ndryshojnë së bashku me presionin e gjakut të transmetuar nga pulsi.

Gjendja emocionale e zemrës ndikon personat përreth nesh

Fuqia e sinjaleve elektrike që prodhohet nga zemra ndikon mbi qelizat e organizmit në mënyrë pozitive ose negative. Nga observime të ndryshme është parë se fusha magnetike e zemrës ndikon mbi gjendjen emocionale dhe mendimet e njerëzve të tjerë që janë në largësi prej 50-70 cm nga personi i cili po i prodhon këto emocione.

Kjo tregon se gjendja emocionale e edukatorëve ose mësuesve në ambientet parashkollore ose shkollore dhe nënave në shtëpi, ka një ndikim të drejtpërdrejtë mbi zhvillimin (veçanërisht të zemrës dhe mendjes) e fëmijëve. Në veçanti, nëse personat që punojnë në institucione parashkollore janë të stresuar, të irrituar, jo të lumtur apo në depresion, kjo ndikon negativisht mbi zhvillimin e fëmijëve që janë nën kujdesin e tyre. Kur gjendja emocionale e tyre është pozitive, e dashur dhe e qeshur, kjo ka ndikim pozitiv në zhvillimin dhe të mësuarit e fëmijëve.

Zhvillimi i trurit dhe zemrës së fëmijës është në varësi direkte nga gjendja dhe shëndeti i zemrës së nënës apo edukatores. Që këto zemra të jenë të shëndetshme ato

duhet të mbartin emocione pozitive si dashuri, dhembshuri dhe afritet. Në një studim të kryer nga Universiteti i Harvardit, u arrit në përfundimin se personat të cilët nuk kishin marrë dashuri dhe dhembshuri në sasinë e kërkuar gjatë fëmijërisë, sëmureshin më shpesh dhe vdisnin më herët. Tashmë është kuptuar se shëndeti ynë në përgjithësi varet më shumë nga jetesa jonë me emocione pozitive dhe pasja e një dimensionit të pasur shpirtëror mbi jetën tonë sesa jetesa me mendime racionale dhe bazuar vetëm mbi logjikën. Nga këto mund të kuptojmë më mirë rëndësinë e kontrollit mbi emocionet që dalin nga zemra jonë përmes edukimit të përshtashëm. Zemra është një nga qendrat që rregullon shëndetin e njeriut në përgjithësi. Sjellje të tilla si, puna e mbingarkuar fizike dhe mendore, veprat e pamoralshme, ankthi dhe nxehja e shpeshtë, janë faktorë risku që e përkeqësojnë shëndetin e zemrës dhe mund të çojnë në ishemi ose infarkte. Disa studime kanë treguar se episode të shpeshta të nevrokosjes, ankthit, ose mërzitjes për një periudhë të gjatë kohore, mund të përfundojnë në vdekje të beftë, lidhur me sëmundje të zemrës. Risku i stresit që është i lidhur me emocionet kronike negative të pakontrolluara shkakton kancer dhe sëmundje të zemrës 6 herë më shumë se risku nga duhanpirja, yndyrnat e larta dhe hipertensioni arterial. Mospëlqimi ose të qenit i pakënaqur me punën e dikujt gjithashtu konsiderohet si faktor risku madhor për sëmundjet e zemrës.

Ndryshueshmëria e ritmit të zemrës

Në varësi të sinjaleve të dhëna nga nervat simpatetike të sistemit nervor autonom, një nga 4 rrugët e kontrollit dhe rregullimit të aktivitetit të zemrës, çlirohen hormonet e gjendrës mbiveshkore dhe rritet ritmi i saj. Ndërsa sinjalet e dhëna nga sistemi

nervor parasimpatik nga ana tjetër, e ulin ritmin e zemrës. Ekuilibri midis këtyre dy sistemeve është shumë i rëndësishëm për shëndetin e saj. Ndryshimet që janë vëzhguar në karakteristikat e pulsit gjatë një kohe të caktuar, janë një tregues i ekuilibrit tru-zemër. Ndryshueshmëria e rrahjeve të zemrës (NRZ) tregon nëse stimuli në nyjen sino-atriale (një grup qelizash nervore që janë përgjegjëse për prodhimin e potencialit elektrik në zemër) është i rregulluar në mënyrën e duhur apo jo. Përderisa parametri NRZ na jep një dritare përmes së cilës mund të masim aftësinë e zemrës për t'u përgjigjur ndaj sinjaleve rregulluese që qarkullojnë nga zemra në tru dhe anasjelltas, vitet e fundit përcaktimi i përqindjes së NRZ ka marrë një rëndësi të veçantë. Matjet e NRZ realizohen përmes takogramave të cilat masin dhe analizojnë NRZ përgjatë një ore. Normalisht, parametri NRZ është aftësia e shpeshtësisë së rrahjeve të zemrës për t'u përshtatur ndaj rrethanave të ndryshueshme. Ulja apo rritja e kësaj shpeshtësie në situata si: stresi, nxehja, gëzimi dhe paniku e çrregullon aftësinë e zemrës për t'u përshtatur,

shkakton ulje të kësaj aftësie dhe mund të rezultojë në një kolaps të të gjithë sistemit. Një NRZ e cila është e dëmtuar si pasojë e shkaqeve emocionale apo organike, mund të jetë një pikënisje e arrestit kardiak, infarkt të miokardit, përsheptimit të aterosklerozës apo insuficiencësardiak. Pacientët me NRZ të ulur mund të vdesin më herët se pacientët me NRZ normale ose të lartë. Nëse NRZ nuk qëndron midis normës së lejuar, atëherë ka shumë mundësi që këta pacientë të vdesin nga një atak kardiak i papritur.

Në këndvështrimin biologjik të punës së organizmit, truri i bindet zemrës. Kur ndryshimet në shpeshtësinë e rrahjeve të zemrës janë harmonike, valët (alfa ose me frekuencë më të ulët) që prodhohen nga truri i personit, janë gjithashtu në sinkron me ritmin e zemrës. Me fjalë të tjera, ekziston një ekuilibër i përkryer dhe bashkëpunim i ndërsjellë midis rrahjeve të zemrës dhe aktivitetit të trurit. Kërkimet e bëra në këtë fushë tregojnë se aktiviteti i trurit është programuar në sinkron me atë të zemrës. Për shembull, gjatë zhvillimit embrional, truri ndjek zemrën. Kur fëmija rritet në mitrën e nënës,

zemra zhvillohet përpara trurit. Zhvillimi i plotë i trurit përfundon vetëm pas një viti pas lindjes së fëmijës.

Studimet tregojnë se njerëzit jetojnë 80-90 % të jetëve të tyre në mënyrë mekanike; në jetën e përditshme ata i marrin shumicën e vendimeve dhe i kryejnë aktivitetet më të shumta në mënyrë të pandërgjegjshme sipas rutinës. Ndërgjegjja dhe vullneti kanë një ndikim shumë të dobët mbi emocionet tona, ndërsa emocionet e forta (për shembull pasioni) kanë një aftësi më të madhe për të kontrolluar dhe drejtuar vullnetin dhe ndërgjegjen tonë. Mënyra automatike e jetës e drejtuar nga rutina e përditshme është dominante mbi mënyrën e drejtuar nga ndërgjegjja dhe vullneti. Sidomos emocionet e forta kanë një superioritet mbi arsytjen dhe logjikën. Kjo gjendje e natyrshme e secilit nga ne ngre pyetjen thelbësore se si të jetojmë një jetë të drejtuar nga arsyeja, logjika dhe vullneti dhe të mbetemi akoma të shëndetshëm në një nivel optimal. Çelësi për këtë pyetje të rëndësishme është edukimi i zemrës (ose edukimi i arsyes emocionale) me seriozitet dhe përparësi. Edukimi i cili nuk merr parasysh emocionet ose pasionin dhe i anashkalon ato, duhet të braktiset pa ngurrim. Për ta mbyllur, një edukim dhe filozofi jete që i jep rëndësi zemrës dhe emocioneve, një filozofi ku arsyeja dhe logjika ndihmojnë emocionet dhe i tregojnë rrugën atyre, duhet patjetër të praktikohet.

Referencat:

Gulen, M.F., Key Concepts in the Practice of Sufism, The Light, Inc., NJ: 2004.

Mc Craty, R., M. Atkinson, D. Tomasino, Science of The Heart, Institute of HeartMath, California: 2001.

Përktheu: Erion Sukaj

Fjalë zemre për mësuesin tim

Sot, në këtë ditë të shënuar për ty, unë, një ndër mijëra nxënës të tu, ndodhem në pozicionin e më të lumturit, sepse pikërisht mua m'u dha mundësia të të uroj me dashurinë e zemrave fëminore edhe shumë pranvera në jetën tënde pranverë. Ndoshta këto fjalë, nuk janë ato që arrijnë majat për një urim. Megjithatë, ato gjithsesi janë fjalë zemre të mbuluara me dashuri, janë fjalë që unë i gjeta në dashurinë e të madhit Zot për jetën, për njerëzit, veçanërisht për njerëzit me fjalë të mirë që dhurojnë dituri.

Lu luta Zotit me zërin tim prej fëmije, të më jepte vetëm një grimë nga lëndinat e Tij të lulëzuara, të më jepte pakëz kohë të endesha në pyjet e gjelbëruar, të shëtisja maleve të lartë, të ulesha korijeve të bukura, të kundroja burimet e pastra, liqenet bukuroshë. Dhe Zoti m'i dha. Unë mora në to më të bukurat lule dhe t'i dhurova ty, më të lehtë e më të ëmblën puhizë ta solla ty, më të pastrës dëborë, i mora bardhësinë, simbol për paqe, ta solla ty, më të bukurën simfoni të zogjve ta solla ty, më të dëlirin ujë ta solla ty. Por ende s'kisha mbaruar. Ktheva sytë nga qielli dhe shkëputa një yll të zjarrtë. E solla tek ti, e solla dhe e porosita që

drita e tij për ty të mos fikej kurrë, asnjëherë. Dhe kur i solla tek ti, mësues, të gjitha këto, me atë botën time fëminore, m'u duk dhurata më e mirë, më e bukura që kam bërë në vitet e jetës sime. Dhe thashë: A thua është kjo dhuratë si strehëz paqeje, qetësie, pa stresse; a thua është gjithë dashuria e zemrave fëminore, më e singërta?

Të gjitha këto mësues, m'u dukën si vetë lumturia për ty, sepse ti, njeri i shtrenjtë, je një llambë e ndezur në errësirën e skutave të shpirtit e të mendjes sonë fëminore. Drita e dijes tënde, dashuria e zemrës tënde depërton thellë në çdo qelizë tonën. Dhe desha të shkruaj dhe dua shumë të të uroj. Ndoshta trëndafilat nuk mjaftojnë, bashkë me gjithë dashurinë e zemrave fëminore, është përvetësimi i dijes nga ana jonë në rrugën e Zotit e të shkencës, ky i pasuar nga sjellja jonë shembullore dhe dashuria e respektit njerëzor.

Mësues, në emrin tim dhe të gjithë atyre që ju u ngrohni zemrat me fjalën e mirë, me këshillën e urtë, me qortimin e ëmbël, ju uroj: Qofsh i lumtur në gjithë ditët e jetës tënde, i nderuari dhe i shtrenjti mësuesi ynë.

Besnik Teli

Je nëna më e mirë në botë

Të falënderoj ngaqë ke folur me mua dhe që më ke bërë shoqëri kur isha në barkun tënd; ngaqë më ke thënë: "Dita që linde ti, ishte dita më e lumtur e jetës sime"; për përqafimet dhe puthjet që më ke dhënë; ngaqë e përsërisje pa u mërëzitur "nënë, nënë, nënë" derisa e mësova; ngaqë më vije mbrapa me shami që të mos fshija hundët me mëngët e trikos; ngaqë më nxisje që të pyesja përherë "përse, përse, përse"; për buzëqeshjet e tua aq të ngrohta; ngaqë ishe shoqja ime më e mirë; ngaqë më besojte mua; ngaqë nuk ishe një nënë që më doje vetëm prej së largu; ngaqë kur isha sëmurë më prisje te koka tërë natën; ngaqë ke qarë me mua; ngaqë

ke qeshur me mua; ngaqë më thojë "të dua"; ngaqë nuk më thojë "të pata thënë"; ngaqë më the pa i fshehur lotët se do të të merrte malli kur po ikja larg; ngaqë sa herë që ulesh në tavolinë më kujton mua se a kam ç'të ha, ngaqë më mësove se asgjë nuk fitohet lehtë dhe as sukcesi nuk arrihet pa mundim; ngaqë m'i ke dedikuar mua vitet më të bukura të jetës; ngaqë më ke mësuar të shpreh dashurinë, respektin; ngaqë je një nënë e mrekullueshme...

Dhe mbi të gjitha, ngaqë je NËNA më e mirë në univers...
Faleminderit.

Përktheu: A. Tagani

BOTIMET KMSH

KALENDARİ 2022
1443 - 1444 HIXHRI